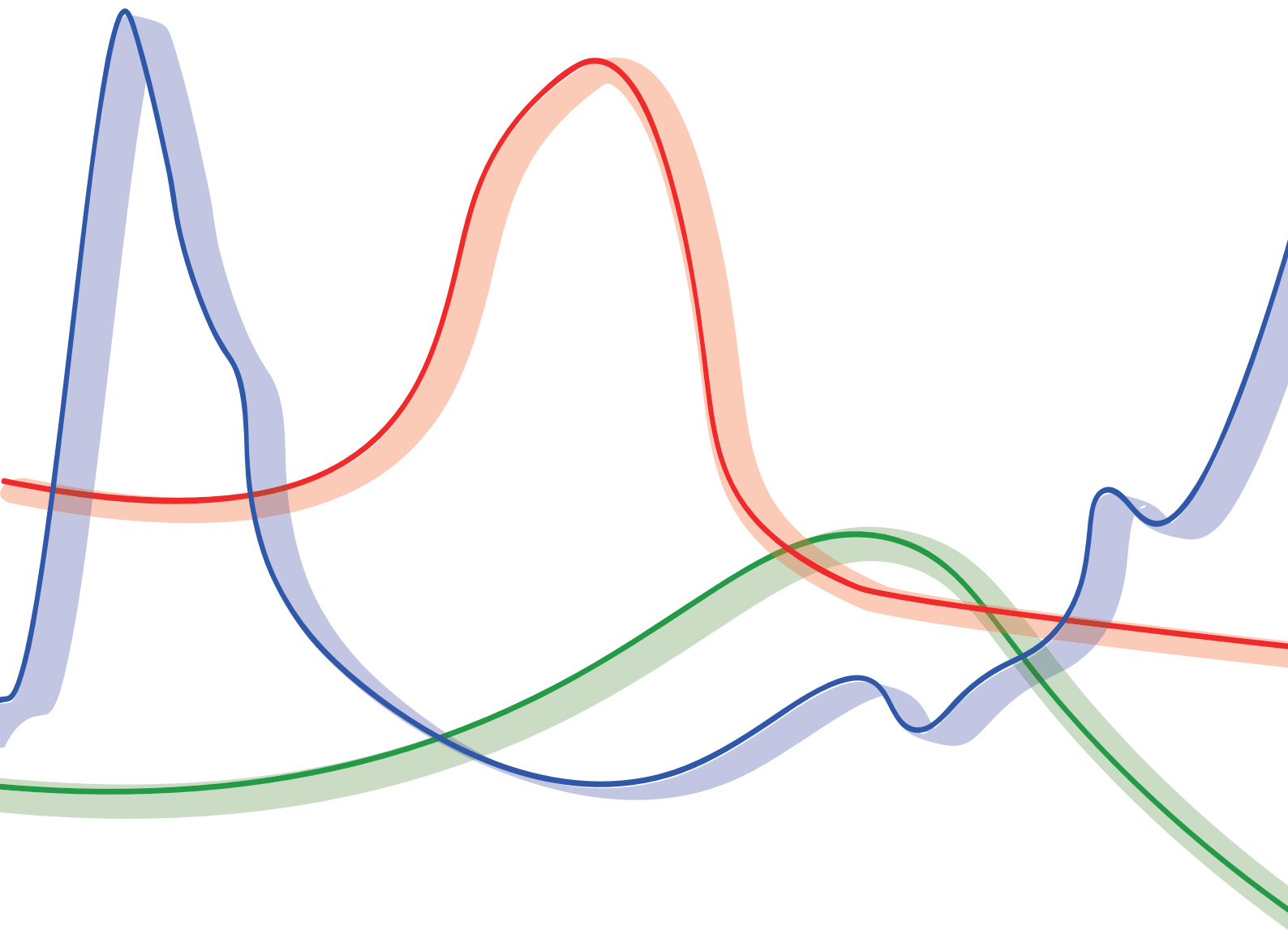

praksis i en pandemisk virkelighed

*sociale og emotionelle konsekvenser
af coronakrisen*

ida marie nyland jensen

trine cosmus nobel

Executive summary

This study examines the emotional and social consequences of the COVID-19-crisis amongst students at a Danish university. The study is based upon a highly integrated mixed methods design consisting of a two-round panel data survey that was sent out in March (n = 2212), and October 2020 (n = 968), as well as five semi-structured interviews. In terms of quantitative methodology, it applies fixed effects, random effects, and ordinary least squares regression approaches, as well as independent sample T-tests. It draws on the theoretical framework of Pierre Bourdieu, mainly focusing on the concepts of habitus and hysteresis. Firstly, based upon a comparison with comparable respondents in ESS7, it finds that the COVID-19 crisis has led to a significant rise in ill-being and negative emotional consequences. In addition, through panel data regression estimators, it finds that there are various significant predictors of ill-being during the COVID-19-crisis, the most prominent being the extent to which the respondents have managed to create daily structures throughout the crisis. Secondly, it finds that the crisis has partly become embedded as spontaneous practices, based on the restrictions, in the habitus of students, thus constituting it as a part of the social sphere. However, in line with the quantitative analysis, many respondents struggle with a lack of structure and physical variation. Likewise, it is shown that it is primarily the events that constitute everyday life that students feel deprived of. On the other hand, it becomes apparent that although the crisis has led to a higher level of ill-being, many students also experience it as a moment of reflection. Finally, it is demonstrated that although the corona crisis has become embedded in the habitus, there are elements of hysteresis effects which, since individuals are unable to use their spontaneous dispositions, make certain social situations hard and demanding, showcasing a discrepancy between the field and the habitus.

Bilagsoversigt

- 1 Interview med Anne
- 2 Interview med Hanne
- 3 Interview med Kirsten
- 4 Interview med Mette
- 5 Interview med Peter
- 6 Oversigt over søgeresultater
- 7 Interviewguide
- 8 Tekst til rekruttering af interviewpersoner
- 9 Præsentation af interviewpersoner
- 10 Kvalitativ kodning af interviews
- 11 Stikprøve og bortfaldsanalyser
- 12 SPSS-output, standardfejlskorrektion, Hausman-test og R-script
- 13 Survey

Læsevejledning

Vi henviser til fem datasæt:

CS-M	Corona-survey, datasæt for marts
CS-O	Corona-survey, datasæt for oktober
CS-P	Corona-survey, paneldatasæt med individer, der har besvaret både CS-M og CS-O
ESS6	European Social Survey, runde 6 (2012), datasæt med danske studerende
ESS7	European Social Survey, runde 7 (2014), datasæt med danske studerende

Vi angiver signifikante sammenhænge i figurer og tabeller således:

$P \leq 0,05$	*
$P \leq 0,01$	**
$P \leq 0,001$	***

I bar charts er andele altid angivet som procenter. Vi angiver procenter som valide procenter, det vil sige, at for eksempel ved ikke og andet udgår af beregningen. Betakoefficienter er standardiserede. Δ angiver forskelle i andele i procentpoint eller gennemsnit.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
2. Problemstilling	6
3. Problemformulering og underspørgsmål.....	7
4. State of the art.....	8
5. Teoretisk notat	11
5.1. Pierre Bourdieu – habitus og hysteresis	11
5.2. Kritik og valg af teori	13
6. Videnskabsteoretiske overvejelser	14
7. Projektrefleksion	15
7.1. Valg af metoder.....	15
7.2. Mixed methods & design.....	15
7.3. Forskningsgenstand.....	16
7.4. Semistrukturerede interviews	17
7.5. Kvalitativ analysestrategi.....	18
7.6. Præsentation af surveymetode	19
7.7. Præsentation af statistiske metoder.....	23
8. Baggrundsnotat	25
8.1. Trivsel i en krisetid – emotionelle konsekvenser	25
8.2. Betydning af sociale normer for hverdag og identitetsudfoldelse.....	32
9. Konklusion	45
10. Formidlingsdel	46
10.1. Formidlingsdel I: Forskningsartikel	47
10.2. Formidlingsdel II – Digital formidlingsproduktion	53
11. Litteraturliste	61

1. Indledning

Da Danmarks statsminister Mette Frederiksen den 11. marts gik på talerstolen for at annoncere en storstilet nedlukning af landet var det med ordene: *“Det jeg vil sige i aften, det kommer til at få store konsekvenser for alle danskere”*. Pressemødet var ikke det første relateret til COVID-19, og det skulle heller ikke blive det sidste: Nedlukning, restriktioner, forsamlingsforbud og smittetal blev hverdag, og der går ikke lang tid mellem, at ministre og topembedsfolk går på talerstolen. Men de konsekvenser, Mette Frederiksen nævnte, er ikke blot økonomiske og politiske som resultat af den massive nedlukning: På trods af at sundhed nu er kommet i første række, bringer coronakrisen også massive sociale og trivselsmæssige konsekvenser med sig. For hvordan påvirker det mennesker at skulle omstille sig til en ny virkelighed, der er så radikalt forskellig fra før? Hvor arbejde og fritid rent fysisk smelter sammen for mange, hvor man ikke kan gøre alle de ting, man kan lide, og hvor man ikke kan se dem, man holder af. Dette projekt undersøger netop de sociale og emotionelle konsekvenser af disse forhold.

2. Problemstilling

Projektets problemstilling er de sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen. Mere specifikt arbejder vi med de konsekvenser, det har for universitetsstuderende. Vi har valgt at arbejde med netop denne problemstilling, idet disse aspekter ofte overses i mainstreammedier og i den videnskabelige forskning til fordel for medicinske og politiske forhold. Da coronakrisen ramte, gik det hurtigt med at igangsætte forskellige naturvidenskabelige undersøgelser på grund af det kritiske behov for ikke bare en vaccine men også indsigt i effektiviteten af medicinske behandlingsmuligheder og politiske smitteinddæmningsmetoder. Imidlertid mener vi, at der også er kritisk behov for at undersøge de sociale og emotionelle aspekter af coronakrisen og forstå coronakrisen som ikke blot en sundhedskrise, men også en social krise. Krisen er et enestående eksogent chok, som giver os en unik mulighed for at undersøge mange aspekter af identitet og socialisering: Hvordan agerer man socialt, når man ikke kan forholde sig til de doksiske regler og den spontane praksis, man kender; når ens erfaringer ikke passer til den nuværende konkrete virkelighed? Og hvad er konsekvensen af denne nye måde at agere på? Netop disse spørgsmål vil være omdrejningspunkterne for projektet.

3. Problemformulering og underspørgsmål

Vi arbejder med følgende problemformulering:

- Hvilke emotionelle og sociale konsekvenser har coronakrisen for universitetsstuderende i deres hverdag?

Arbejdsspørgsmål 1: Hvilken betydning har coronakrisen haft for universitetsstuderendes trivsel?

Arbejdsspørgsmål 2: Hvilken betydning har de ændrede sociale normer for universitetsstuderendes hverdag og specifikt habituelle handlingsdispositioner?

4. State of the art

I dette afsnit vil vi præsentere den relevante forskningslitteratur inden for vores problemområde baseret på et litteraturreview (bilag 6), hvor vi ud fra søgeord har kortlagt samfundsvidenskabelig forskning om coronakrisens konsekvenser. Herefter har vi udvalgt den litteratur, der lå tættest på vores problemstilling. Typisk inkluderer et sådant afsnit en redegørelse for konsensusdannelse, udviklinger og fremtrædende forskere. Imidlertid er der endnu ikke konstrueret et samfundsvidenskabeligt forskningsfelt omkring coronakrisen som sådan. Dertil kommer, at en stor del af forskningen om studerendes trivsel og velvære under coronakrisen centrerer sig om specifikke lande, ligesom en stor del af forskningen har fokus på bestemte grupper. På trods af at forskningsfeltet er under stadig konstituering, vil vi kortlægge forskningen om trivsel under coronakrisen generelt samt specifikt trivslen blandt unge og studerende, internationalt såvel som dansk. Forskningsfeltets karakter betyder også, at vi inddrager ikke-peer reviewed samt ikke-afsluttet forskning.

Først og fremmest er der i forskningsfeltet enighed om, at coronakrisen har medført negative emotionelle og sociale konsekvenser, og flere studier anslår, ligesom vi, et fokus på mentalt helbred. Recchi, Ferragina, Helmeid, Pauly, Safi, Sauger & Schradie (2020) undersøger sociale konsekvenser af coronakrisen baseret på paneldata. De finder, at stemningen blandt de adspurgte er *“calm and composed”*, og at 52 % af de adspurgte mener, at coronakrisen er en chance for at *“tage et skridt tilbage”* og *“tænke på vores levemåde”*, ligesom 23 % mener, at det er en mulighed for at bruge tid på de *“vigtige ting”* som familie, børn og venner. Dette er et forhold, vi også inddrager i undersøgelsen generelt. Dog mener 6 % også, at det er en kilde til stress eller tidsspild. Studiet undersøger endvidere udviklingen i trivsel før krisen ift. under krisen. Her er det interessant, at selvom andelen af respondenter, der angiver, at de generelt er ulykkelige, er steget med cirka 10 procentpoint, er andelen, der er stressede, nervøse, ensomme eller modløse, faldet. Dog finder studiet også, at det subjektive velvære i høj grad afhænger af individuelle faktorer såsom køn og boform, hvor kvinder og eneboende respondenter generelt rapporterer dårligere trivsel. Forskere fra samme projekt har også udgivet en artikel, der omhandler det, de kalder et *“orkanens øje-paradoks”*, idet mange individer, der ikke har været direkte berørt af COVID-19 i form af decideret sygdom, ser deres velvære relativt bedre end tidligere år (Recchi et al., 2020).

Flere studier undersøger specifikt, hvordan coronakrisen har ramt studerende økonomisk såvel som ift. mentalt helbred, hvor forskningen typisk tager afsæt i studerende i et bestemt land. Blandt andet viser Aucejo, French, Araya & Zafar (2020) med udgangspunkt i amerikanske studerende, at 40 % af respondenterne har mistet et job, praktikplads eller jobtilbud, og at 29 % forventer at tjene mindre i fremtiden, end de før havde forventet. Desuden finder de, at pandemiens effekter er heterogene, hvor socioøkonomiske faktorer som indkomstniveau spiller ind som medierende variable ift. studerendes forsinkelse af studie, økonomiske konsekvenser og sygdomsfrygt. Desuden undersøger Ragowka, Kusnierz & Bokszczanin (2020) sammenhængen mellem polske studerendes grad af angst ift. deres generelle helbred, livstilfredshed og håndteringsstrategier.

De konkluderer, at studerende generelt oplever et højt angst- og stressniveau under krisen og mangler bedre støtte og retningslinjer ift. at håndtere frygten i denne anormale situation, som coronakrisen er. De viser endvidere, at studerende, der anvender håndteringsstrategier med fokus på informationssøgning for bevidst at lindre deres stressniveau, ikke oplever et fald i niveauet af angst, fordi krisen i sin natur er så uforudsigelig. Ligesom blandt andet Recchi et al. (2020) viser de endvidere, at kvinder oplever et højere oplevet stress- og angstniveau samt et lavere niveau af livstilfredshed under krisen.

Elmer, Mephram & Stadtfeld (2020) undersøger endvidere unges mentale helbred i relation til deres sociale netværk og finder, at “corona-specifikke” faktorer såsom mangel på social interaktion og emotionel støtte har en signifikant negativ sammenhæng med mentalt helbred. De finder endvidere, at de observerede stressfaktorer har ændret sig siden coronakrisens indtog: Hvor studerende tidligere var bekymrede for at gå glip af sociale aktiviteter, er dette skiftet til at omhandle bekymringer ang. andres og eget helbred samt fremtidige jobmuligheder. Dette er også noget, vi i vores analyse vil komme ind på. I relation til netop forventninger til jobmuligheder undersøger Akkerman, Richardson & Kraimer (2020) coronakrisen som et “karrierechok”, hvor de ved hjælp af Bourdieus praksisteori og begreb om hysteresis teoretiserer krisen som en eksogen disruptiv faktor uden for individets kontrol, som gør individet mindre sikker på dets fremtidige jobmuligheder. Vi har fundet inspiration i denne teoribrug, som vi derfor også anvender som teoretisk ramme i vores undersøgelse.

Ift. en dansk kontekst har VIVE undersøgt, hvordan unge har håndteret coronakrisen ud fra en surveybaseret undersøgelse. Seniorforsker i VIVE Jeanette Østergaard udtaler til Altinget, at studerendes hverdagsliv i høj grad er præget af uvished, men at unge har forskellige forudsætninger for at håndtere denne usikkerhed og er ramt forskelligt økonomisk, socialt og undervisningsmæssigt (Altinget, 2020). Østergaard nævner endvidere, at planlægning er yderst centralt for unge, og at unge i dagens samfund i høj grad forventes at være “entrepenører” i eget liv. Således kan man argumentere for, at unge er særligt sårbare i den usikre tilværelse, som coronakrisen afføder – særligt i lyset af at studerende befinder sig i deres formative år og sjældnere har etableret sig en stabil tilværelse i form af fast job, fast ejendom med mere. En undersøgelse udført af Rambøll for Egmont Fonden (2020) viser desuden, at 13 % af danske unge i 8. klasse har oplevet en tilbagegang i livstilfredsheden sammenlignet med før coronakrisen, hvilket blandt andet skyldes øget ensomhed og afsavn samt usikkerhed ift. egen læring. Imidlertid har 12 % af unge oplevet bedre trivsel, idet nedlukningen har fungeret som et “kærkomment pusterum” i en hverdag præget af krav fra skolen. I vores undersøgelse beskæftiger vi os med en anden aldersgruppe, men vi kommer til at vise, at der kan være visse ligheder i målgruppens oplevelse af corona – særligt også ift. denne modsatrettede oplevelse af nedlukningen, der på den ene side kan katalysere øget usikkerhed i tilværelsen, men også øget ro, jf. Recchi et al. (2020). Desuden har Københavns Universitet igangsat et forskningsprojekt, der undersøger unges (18-24-årige) oplevelse af coronakrisen. Studiet viser, at dobbelt så mange mænd og 2,5 gange så mange kvinder rapporterer lav livskvalitet under coronakrisen ift. før (Københavns Universitet, u.å.).

Afslutningsvis kan vi konstatere, at der i forskningsfeltet er en begyndende konstituering af, hvad der kan siges at være de sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen, herunder også blandt studerende specifikt. En del forskning koncentrerer sig om de konsekvenser, der vedrører studerendes mentale helbred. Generelt peger de fleste studier på, at konsekvenserne rammer mennesker, og studerende specifikt, forskelligt alt efter socioøkonomiske faktorer, køn samt boligform. Det fremgår endvidere, at der er to modsatrettede effekter af coronakrisen, der for nogle kan opleves som et kærkomment pusterum, men for andre som en stressfaktor. Forskningslitteraturen centrerer sig typisk om studerende inden for et bestemt land, og vores projekt kan således tilvejebringe endnu en “national brik” til denne forskningslitteratur, der endnu er i sin vorden, og dermed bidrage til, at vi på sigt kan forstå de sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen på mere nuanceret vis. Samtidig belyser vi også vigtigheden af forudsigelighed og konsekvensen af, at det sociale liv, man kender, eroderes.

5. Teoretisk notat

5.1. Pierre Bourdieu – habitus og hysteresis

Vi vil i projektet benytte Bourdieus praksisteori. Ud fra Bourdieus begreber kan vi forstå coronakrisen som en ny social struktur med nye handlingsdispositioner, som individer ikke længere kan anvende erfaringer og indlærte normer til at navigere i. I det følgende vil vi redegøre for Bourdieus begreber om blandt andet habitus, kapital og hysteresis.

5.1.1. Habitus, felt og kapitaler

Ifølge Bourdieu opstår en praksis, det vil sige adfærd, ud fra et samspil af individets habitus, kapitaler og felt. Habitus kan betragtes som socialiseret subjektivitet (Bourdieu & Wacquant, 1992, s. 26) og indbefatter, at individers praksis er foranlediget af internaliserede dispositioner for at tænke, føle og handle på særlige måder (Wilken, 2011, s. 44). Habitus udgør således mentale og kropslige vaner, som er disponerende – men ikke determinerende – for individets valg og handlinger. I barndommen formes habitus af erfaringer snarere end forklaringer, idet mennesket indlærer, hvordan man går og taler, men også hvilken adfærd, der er rigtig og forkert via en imitation af andres handlinger men uden bevidsthed om, at man er i færd med at tillære sig særlige sociale dispositioner. Habitus er således kropsliggjort, men tilegnelsesprocessen fortrængt (Wilken, 2011, s. 48). Centralt for habitusbegrebet er endvidere at den både genererer, men også bliver generet af sociale omstændigheder. I kraft af at habitus er kropsliggjort, er den yderst stabil – men ifølge Bourdieu bliver den også forstærket og modificeret gennem individets erfaringer og samfundsbegivenheder og har således en historisk dimension (Bourdieu, 1994, s. 7).

Ifølge Bourdieu er samfundet opdelt i mindre enheder – felter – der har deres særegne værdier og logikker. Hvert felt medierer en bestemt praksis samt opfattelser og holdninger, som tages for givet og således er ubevidste; feltets *doxa*. Felter er relativt autonome, men samtidigt ikke fuldkommen afgrænsede fra hinanden, og netop afgrænsningen af felter er noget, som aktører løbende kæmper om. Perspektiveret til coronakrisen kan sidstnævnte ses, når aktører i hhv. det politiske og sundhedsfaglige felt kæmper om at definere krisen og de nødvendige tiltag. Der forekommer således en magtkamp mellem felter, men også internt i felter, hvilket omhandler allokeringen af magt samt definition af feltets *doxa*, det vil sige, hvad der defineres som anerkendelsesværdigt.

Kapital er de mobiliserbare ressourcer, som et individ har til rådighed ift. at få adgang til magt og indflydelse (Wilken, 2011, s. 58), og Bourdieu opdeler begrebet i tre kapitalformer: økonomisk, social og kulturel. Økonomisk kapital udgør de økonomiske og materielle genstande og goder, et individ besidder. Social kapital er individets sociale netværk og de muligheder et individ har qua dette (Bourdieu, 1986; Jävinen, 2013, 372).

Kulturel kapital er relateret til habitus og udgør individets sans for at have bestemte værdier og goder samt evne til at udtrykke dette kropsligt, mentalt og socialt (Wilken, 2011, s. 59). Desuden findes der symbolsk kapital, hvilket kan sammenlignes med prestige, og hvis konkrete udformning varierer fra felt til felt. Symbolsk kapital har ikke i sig selv et materielt grundlag men kan anvendes af et individ til at opnå status og magt (Wilken, 2011, s. 63). Kapitalformerne kan desuden veksles – for eksempel kan visse former for uddannelseskvalifikationer veksles til fornemme titler. Tillige kan kapitalformerne optræde i tre former: materiel, institutionel og kropsliggjort (Bourdieu, 1986). Kapitalerne og deres former er præsenteret herunder sammen med en række eksempler herpå:

Bourdieu's kapitalformer			
	<i>Økonomisk kapital</i>	<i>Kulturel kapital</i>	<i>Social kapital</i>
<i>Materiel</i>	Penge, jord, ting	Bøger, kunst, instrumenter	Netværk
<i>Institutionel</i>	Ejendomsret	Uddannelseskvalifikationer	Titler
<i>Kropsliggjort</i>	Afstand til nødvendighed	Dispositioner i krop og tanke	Sociabilitet

Tabel 1: (På baggrund af Bourdieu, 1986; Jävinen, 2013)

Vi fokuserer især på den kropsliggjorte kulturelle og sociale kapital. Førstnævnte beskriver Bourdieu som dispositioner i krop og tanke, altså i høj grad habitus. Kropsliggjort social kapital beskriver Bourdieu som *sociabilitet*, altså at være omgængelig. Disse to begreber kan for eksempel konkret i vores projektrapport beskrive, hvordan dispositioner og tilgange til coronakrisen og de gældende restriktioner – kropsliggjort kulturel kapital – kan have en betydning for sociabiliteten, i og med at kapitalen kan veksles.

5.1.2. Hysteresis

Hysteresis beskriver det fænomen, at der som følge af en samfundsudvikling opstår et *mismatch* mellem et individs habitus og en ny social struktur, det vil sige feltet. Der sker ifølge Bourdieu løbende ændringer i samfundet, men i tider hvor der generelt er social stabilitet, sker disse ændringer inkrementelt, således at individets habitus nemt kan tilpasse sig den nye omstændighed. En grundlæggende samfundsforandring kan imidlertid betyde, at et individs habitus ikke længere korresponderer med det felt, hun agerer i – en hysteresiseffekt – hvilket kan give “tilpasningsproblemer” for individet (Grenfell, 2014, s. 140; Akkerman, Richardson & Kraimer, 2020, s. 2). Helt konkret kan et individ opleve, at deres praksis, som jo disponeres ud fra dets habitus, kan afføde negative sociale sanktioner, idet den nye sociale kontekst er for fjerntliggende ift. den kontekst, som dets habitus oprindeligt var formet i (Bourdieu & Wacquant, 1992, s. 62).

Bourdieu's hysteresisbegreb kan ifølge Grenfell (2014, s. 143) bruges til at forstå sociale konsekvenser af statsintervention, idet en ændring i statens indgreb også betyder, at det, der anses som legitimt, ændres, hvilket dermed også betyder, at den symbolske værdi og forholdet mellem habitus og felt forandres. Nye politisk reguleringsformer kan for eksempel have hysteresis-effekter, idet nye begreber gives ny symbolsk værdi – i en coronakontekst kan blandt andet benævnes “samfundssind”; et begreb der blev støbt i det politiske rum, men som måske også har ført til nye anerkendelsesformer i felter, idet det kan forandre felters doxa og individets habituelle forståelse af symbolsk værdi.

5.2. Kritik og valg af teori

I dette afsnit vil vi præsentere vores refleksioner og overvejelser ift. vores brug og operationalisering af teori.

Først og fremmest er det værd at bemærke, at vi ikke benytter Bourdieus teoriapparat til at kigge på magtrelationer og magtkonstellationer på felt- eller individniveau på trods af centraliteten af dette. Dog har vi implicit magtperspektiver med, idet vi for eksempel undersøger fordele og ulemper ved forskellige kapitalbeholdninger og typer habituelle dispositioner.

Desuden er det værd at bemærke, at vi anvender Bourdieus praksisteori, som har et relativt svagt eksplicit begreb om emotionelle forhold, som jo er en del af vores problemformulering. Matthäus (2017, s. 76-87) påpeger dog, at på trods af at Bourdieu ikke arbejder systematisk med følelser, er de fundamentale i hans teoriapparat og sammenflettet med forskellige evalueringer af forholdet mellem selv og omverden, som netop er karakteristisk for for eksempel habitus. Hun påpeger endvidere, at for eksempel Hochschild's begreb om følelsesregler, som vi også har overvejet at benytte i projektet, fokuserer på normbaserede følelsesregler og ikke selve de sociale strukturer (Matthäus, 2017, s. 88). Således er følelser hos Bourdieu både kropslige og samtidigt strukturerende og strukturelle, og de bliver flettet sammen med et øvrigt teoriapparat, som vi på baggrund af vores empiriske fund mener giver teoretisk mening i vores analyse på trods af, at netop de emotionelle konsekvenser er langt mere implicitte.

6. Videnskabsteoretiske overvejelser

Vi vil i denne del præsentere videnskabsteoretiske og implicitte antagelser og overvejelser. Vi antager en yderst pragmatisk tilgang til videnskabsteori og finder inspiration i Bourdieus afvisning af vidensdogmatik og “*grand theory*” (Bourdieu, 1996, s. 187), og derfor tilskriver vi os ikke én videnskabsteoretisk retning. I stedet vil vi fokusere på de konkrete epistemologiske og ontologiske antagelser i projektet og deres betydning for vores arbejde. Samtidig lægger vi os op ad en pragmatisk strømning i mixed methods-litteraturen, der afviser en iboende videnskabsteoretisk konflikt mellem kvalitative og kvantitative metoder (Johnson & Onweugbuzie, 2004, s. 17; Bourdieu, 1996, s. 191). Omend der umiddelbart er knyttet forskellige videnskabsteoretiske associationer til hhv. surveys og interviews, mener vi jf. Bourdieu, at disse begrænsninger i høj grad er teoretiske og ikke som sådan har hold i virkeligheden, og at vi ville gå glip af vigtige erfaringer foruden dette design (Bourdieu, 1996, s. 187). På trods af Bourdieus afvisning af videnskabsdogmatik finder vi det værd at nævne, at surveys i langt de fleste tilfælde konnoterer en realistisk ontologi – hvis ikke decideret positivistisk – idet statistiske test netop baserer sig på at etablere en vis sikkerhed om, at sammenhænge i en stikprøve *faktisk* findes blandt populationen (Dawson, 2017, s. 11-12). Dermed har vores ontologi spor af at være realistisk. Samtidig er det værd at påpege, at de teoretiske elementer fra Bourdieu konnoterer en konstruktivistisk epistemologi (Bourdieu, 1996, s. 187); således er habitus i høj grad konstrueret ud fra sociale sandheder om, hvad der tillægges værdi.

Vores analysedesign følger et forklaringsprogram med semantiske og pragmatiske træk jf. Abbott (2004, s. 26-27): Især første arbejdsspørgsmål antager en pragmatisk forklaringsmetode, idet vi netop undersøger, hvordan fænomener hænger sammen, altså en undersøgelse af korrelerede og kausale sammenhænge. Imidlertid er andet arbejdsspørgsmål i højere grad semantisk, idet det giver os indsigt i, hvordan sociale fænomener – håndteringer af coronakrisen – kan forklares med en bagvedliggende struktur (Abbott, 2004, s. 10-11) – habitus, felt, kapital – hvilket er udgangspunktet for Bourdieus teoriapparat.

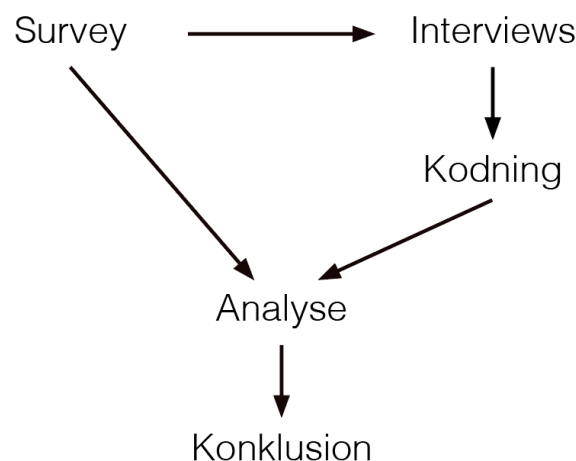
7. Projektrefleksion

7.1. Valg af metoder

Vi benytter os af to overordnede metoder: statistiske test samt semistrukturerede interviews. Vi benytter dermed en overordnet integreret mixed methods-ramme som metodedesign, idet vi mener, at denne tilgang kan styrke vores argumentation gennem analysen ved at lade dem hvile på mere end én metode. Vi udfører således en form for metodetriangulering, hvor de kvalitative interviews fungerer som en ekstension af det kvantitative survey, hvilket også er afspejlet i vores analyseopbygning.

7.2. Mixed methods & design

Vi udfører et sekventielt studie med en høj grad af metode- og analyseintegration, idet vi designede vores interviewguide ud fra surveyens umiddelbare resultater (Frederiksen, 2014, 21). I forlængelse har vi ladet de kvantitative tests være styret af de overordnede tematikker i det kvalitative data. Samtidig lader vi resultater fra både survey og interviews udfolde sig i analysen og får således en samlet konklusion på både kvalitative og kvantitative perspektiver. Denne type design, hvor vi lader kvalitative data fungere som ekstension til et større kvantitativt grundlag, giver os en art validitetstjek (Caillaud & Flick, 2017, s. 1), der lader os tjekke, hvorvidt de kvantitative perspektiver kan observeres kvalitativt og vice versa. Nedenstående figur illustrerer vores metodedesign.

Figur 1: Metodedesign

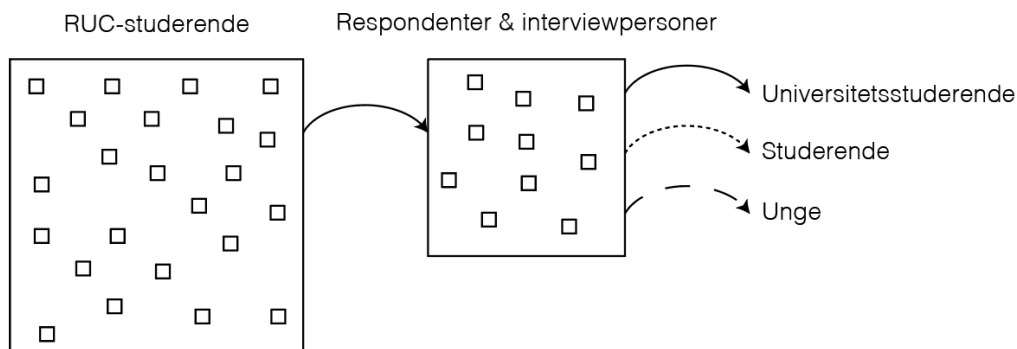
Vi har endvidere indsat vores analysedesign nedenfor, der viser, hvordan vores to arbejdsopgaver tilsammen bidrager til at besvare vores problemformulering:

Analysedesign				
	<i>Formål</i>	<i>Empiri</i>	<i>Teori</i>	<i>Metode</i>
Analysedel 1 (arbejdsopgave 1)	At afdække sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen med fokus på kortlægning af studerendes trivsel samt kvantitative forklaringer på særligt mistrivsel.	ESS, CS-O, CS-M, CS-P	Perspektiver fra forskningsfeltet	FE, RE, OLS, deskriptiv statistik
Analysedel 1 (arbejdsopgave 2)	Med udgangspunkt i resultaterne fra analysedel 1 at forstå sociale konsekvenser på baggrund af nye sociale normer og praksisser samt konsekvenserne heraf.	Interviews, CS-O, CS-M	Habitus, kapital og hysteresis, perspektiver fra forskningsfeltet	Kvalitativ analyse pba. kodning, korrelationsanalyser

Figur 2: *Analysedesign*

7.3. Forskningsgenstand

Vi arbejder i analysen med universitetsstuderende. Navnlig er vores stikprøve udgjort af RUC-studerende. Vi finder det derfor relevant at reflektere over, hvad vores forskningsgenstand egentligt er. Som det fremgår af vores problemformulering, mener vi at kunne udlede sociale og emotionelle konsekvenser, der gør sig gældende for studerende. Vi benytter således studerende fra RUC som repræsentativ case for en større population af studerende. Imidlertid knytter der sig forbehold til dette, idet gruppen af studerende er divers - for eksempel er der givetvis stor forskel i konsekvenserne mellem studerende på den ene side klassiske professionsfag som medicin og ingeniørvidenskab og på den anden side humanistiske fag, der typisk har en mindre job-sikkerhed. Afsluttende vil der også være mange af de forhold, vi fremhæver i analysen, som gælder for unge helt generelt. Repræsentativiteten er illustreret herunder.

Figur 3: Ud fra vores stikprøve søger vi at udlede konklusioner om vores forskningsgenstand, herunder især universitetsstuderende, i mindre grad studerende og i lidt mindre grad unge.

7.4. Semistrukturerede interviews

Interviewene er designet som semistrukturerede interviews, hvor vi har taget udgangspunkt i en interviewguide med spørgsmål og overordnede temaer, som vi dog kan fravige, hvis det giver mening under samtalen (Harrits, Pedersen & Halkier, 2012 s. 149). På baggrund af den semistrukturerede stil, stillede vi relativt åbne spørgsmål og lagde op til, at interviewpersonerne fortalte om specifikke oplevelser, minder og så videre (Magnusson & Marecek, 2015, s. 47).

7.4.1. Interviewguide

Forud for vores interviews udviklede vi en interviewguide, som er vedhæftet i bilag 7. Udgangspunktet for interviewguiden er problemformuleringen og arbejds spørgsmålne, som vi har operationaliseret på en måde, der muliggør, at vi kan spørge til interviewpersonernes oplevelser. Vi har derfor så vidt muligt designet interviewguiden således, at vi skelner mellem forskningsspørgsmål og interviewspørgsmål. Det betyder, at vi undlader at bruge teoretiske eller fagspecifikke ord og således “oversætter” forskningsspørgsmålene til hverdagsprog via operationalisering (Magnusson & Marecek, 2015, s. 50-51). Et eksempel på en operationalisering af et teoretisk spørgsmål er illustreret herunder:

<i>Teoretisk dimension</i>		<i>Forskningsspørgsmål</i>		<i>Interviewspørgsmål</i>
Habitus	→	Bliver feltets nye konstruktion til spontant kropslig praksis og således indlejret i habitus?	→	Er der nogle ting, du har lagt mærke til, er blevet til en vane som en konsekvens af coronakrisen?

Figur 4: Eksempel på operationalisering i interview

7.4.2. Udvalgelse af interviewpersoner

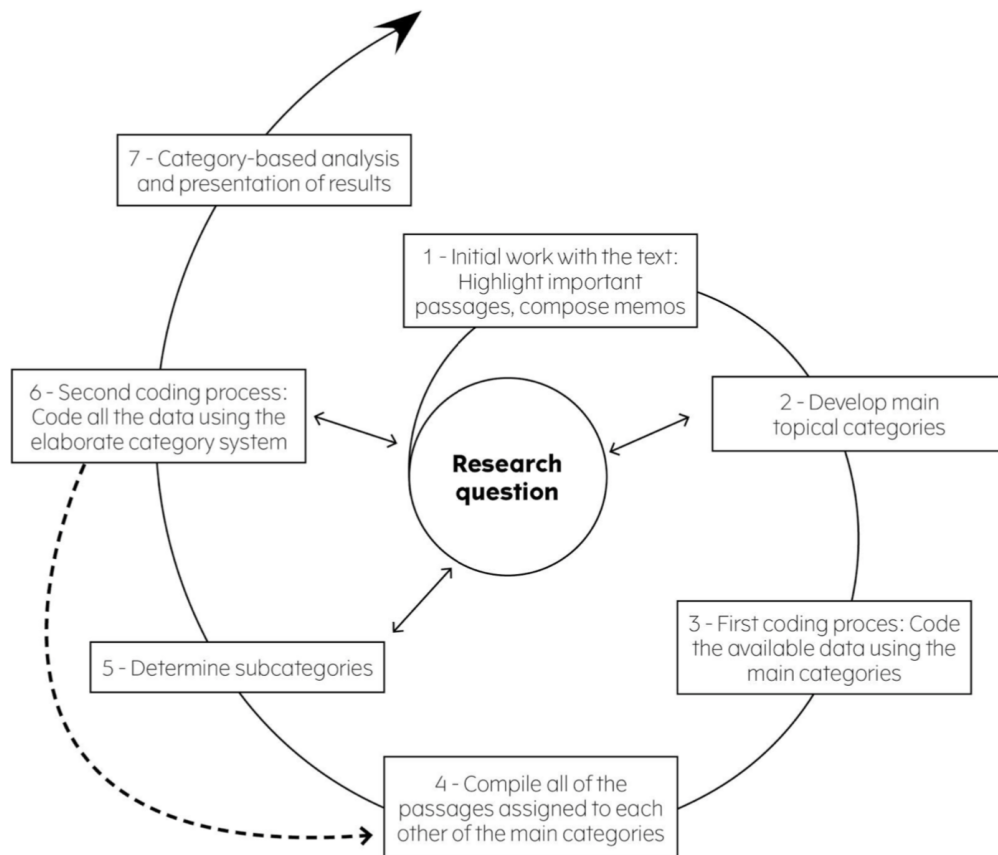
Vi formidlede kontakt til vores interviewpersoner via Facebook (opslaget er vedhæftet i bilag 8). Vi modtog flere henvendelser fra studerende, der gerne ville medvirke, og på baggrund af deres køn og uddannelsesretning samt -længde, sammensatte vi en så blandet gruppe som muligt. Det er dog værd at bemærke ift. udvælgelsesmetoden, at vi kan risikere selvselektionsbias (Harrits, Pedersen & Halkier, 2012, s. 290), idet de interviewpersoner, der frivilligt melder sig, kan have en særlig interesse i emnet, og dermed kan vi risikere ikke at nå ud til dem, der for eksempel ikke bekymrer sig synderligt om krisen. Denne antagelse kan også bekræftes ved, at vores interviewpersoner bekymrede sig meget om krisen. Dog mener vi, i og med at vi også benytter en stor mængde kvantitative data, at vores resultater har en relativ høj grad af repræsentativitet. En præsentation af interviewpersoner samt interviewsituationen er vedhæftet i bilag 9.

7.4.3. Interviewsituationen

I lyset af coronakrisen foretog vi de fleste interviews virtuelt. I således afholdte vi fire interviews via Microsoft Teams og ét fysisk. Ifølge Nehls, Smith & Schneider (2015) kan interviews via videoopkald være gavnligt ift. at skabe trygge og afslappede rammer om interviewet, idet interviewpersonerne kan sidde i vante rammer. Vi erfarede, at denne antagelse også gjorde sig gældende i praksis, og at vi særligt i de interviews, der blev foretaget virtuelt, lykkedes ift. at skabe en tryk ramme til at tale om de ellers ret private emner. Interviewene foregik i slutningen af november 2020; en tid, hvor regeringens tiltag om aflivning af mink vakte stor debat (se for eksempel Politiken, 2020).

7.5. Kvalitativ analysestrategi

Med henblik på en systematisk brug af det kvalitative data benyttede vi en analysestrategi til at kode materialet. Med udgangspunkt i Kuckartz (2014, s. 71) kan vores kvalitative analysestrategi illustreres således:

Figur 5: Kodningsstrategi

Som figuren viser, er kodningsprocessen dynamisk og foregår i flere runder. De kategorier, vi udarbejder, tager udgangspunkt i både en deduktiv forforståelse med udgangspunkt i surveyresultater samt teoretisk ramme, men også et rum til empiriske erfaringer, der hverken følger den teoretiske ramme eller vores empiriske forforståelse; det er således en “deduktiv-induktiv” proces ifølge Kuckartz (2014, s. 34). Med henblik på at øge kvaliteten af undersøgelsen har vi benyttet konsensual kodning (Kuckartz, 2014, s. 76), hvilket konkret betyder, at vi uafhængigt af hinanden har kodet samme materiale ud fra en række overtemaer. Bilag 10 viser de endelige over- og undertemaer.

7.6. Præsentation af surveymetode

7.6.1. Design

Projektrapportens bærende empiriske element er en survey bestående af to målinger i hhv. marts og oktober 2020, der blev sendt til alle studerende på RUC. 9272 personer modtog de to runder af surveyen og 2212 og 968 fuldførte surveyen i hhv. første og anden runde. Surveyen er udarbejdet af Bjørn Thomassen og Anders Ejrnæs fra Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på RUC. Vi har deltaget i udarbejdelsen af surveyen,

idet én af os gennem en ansættelse har været med til at designe det. Derudover har vi i forbindelse med nærværende projekt tilføjet spørgsmål i anden runde. Spørgsmålene, vi har tilføjet, fremgår herunder.

Hvor enig er du i de følgende udsagn?					
	Meget uenig	Uenig	Hverken uenig eller enig	Enig	Meget enig
Coronakrisen gør, at jeg går glip af noget vigtigt	☐	☐	☐	☐	☐
Coronakrisen føles som et kontroltab	☐	☐	☐	☐	☐
Coronakrisen gør mig bekymret for mine fremtidige jobmuligheder	☐	☐	☐	☐	☐
Coronakrisen gør, at jeg føler mig mere knyttet til mine nære venner og familie	☐	☐	☐	☐	☐
Coronakrisen gør det svært at planlægge fremtiden	☐	☐	☐	☐	☐

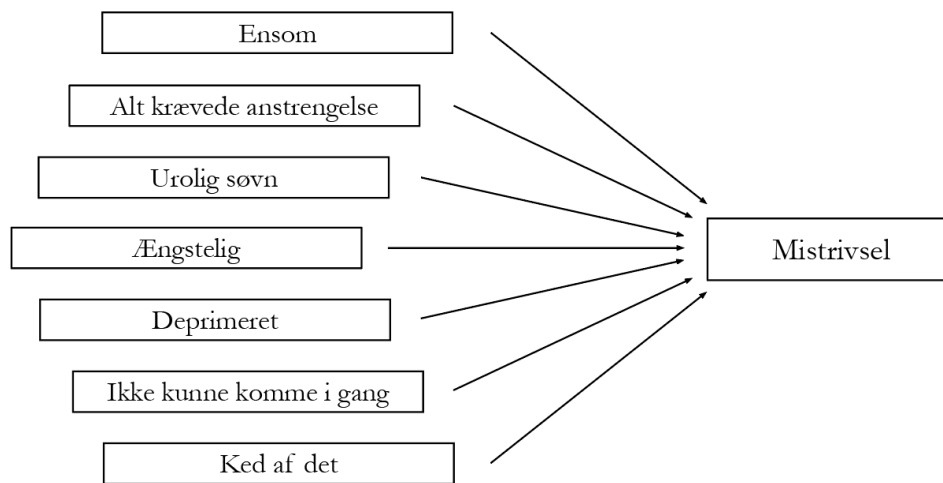
Vi vil omtale surveyen der blev udsendt i marts som CS-M og surveyen fra oktober som CS-O. I bilag 11 har vi vedhæftet en beskrivelse af datarens samt bortfaldsanalyser. Surveyen er vedhæftet i bilag 13.

7.6.2. Integration med European Social Survey

En række af spørgsmålene i surveyen er baseret på European Social Survey (herefter ESS) med henblik på, at sammenligne niveauer for forskellige forhold med niveauer inden coronakrisen. På den baggrund vil vi via Independent sample T-test, undersøge, om der kan findes statistisk signifikante forskelle i mistrivsel i hhv. CS-M og CS-O ift. en tilsvarende gruppe bestående af danske studerende i ESS fra før coronakrisen. ESS6 angiver ESS fra 2016 og ESS7 angiver ESS fra 2014.

7.6.3. Konstruktion af indeks og faktorer

I surveyen er der en række variable, som vi anvender til at måle de sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen. Vi har i den forbindelse konstrueret en række indeks, som, jf. Petersen (2012, s. 402) kan betegnes som en måde at operationalisere de bagvedliggende dimensioner, man ønsker at undersøge. Nedenstående figur viser et eksempel på et centralt formativt indeks, mistrivsel, hvor vi har medtaget indikatorer, der er sammenhængende og tilsammen kan måle vores bagvedliggende årsager (Petersen, 2012, s. 404-405).

Figur 6: Eksempel på formativt indeks

Vi benytter således indeks for at kunne opfange teoretiske bagvedliggende begreber på mere nuanceret vis; og samtidig hjælper indeksering os med at undgå multikollinearitet i regressionsanalyser. I forbindelse med ovenstående har vi målt den interne reliabilitet mellem vores variable ved hjælp af Cronbachs Alpha, som måler en alpha-værdi, som kan variere mellem 0 og 1, hvor en høj værdi angiver høj intern konsistent mellem variablene i indekset. Typisk antages det, at en acceptabel alpha-værdi er 0,7, men vi har dog medtaget indeks, som har en lavere alpha-værdi ud fra en betragtning om, at de valgte variable har en teoretisk eller empirisk sammenhæng og således udtrykker det samme bagvedliggende fænomen. Tabel 2 viser de indeks, vi har konstrueret.

Indeks	Variable	Cronbach's Alpha
Bekymret for andre	• Bekymring for at smitte andre • Bekymring for næres helbred	0,643
Bekymret for eget helbred	• Bekymring om eget helbred • Vurdering af alvorlighed af konsekvenser ved smitte	0,642
Bekymring for samfundet	• Bekymring om mindre råd til velfærd i fremtiden • Bekymring om større arbejdsløshed i fremtiden • Bekymring om, at sundhedssystemet bryder sammen • Bekymring om fødevaremangel	0,652
Vurdering af andres negative adfærd under coronakrisen	• Mennesker er blevet mere egoistiske pga. coronakrisen • Mennesker er blevet mere fordømmende pga. coronakrisen • Mennesker er blevet mindre tillidsfulde pga. coronakrisen	0,724
Vurdering af andres udvikling i nære værdier under coronakrisen	• Mennesker værdsætter i højere grad nære værdier pga. coronakrisen • Mennesker er blevet mere hjælpsomme pga. coronakrisen	0,571
Mistrivsel	<i>[I løbet af den sidste uge, hvor lang tid har du...]</i> • Følt dig deprimeret? • Været ulykkelig? • Været ked af det? • Følt dig ensom • Følt dig ængstelig • Sovet uroligt? • Følt, at alt hvad du gjorde, krævede anstrengelse	0,818
Tillid til institutioner	• Tillid til regeringen • Tillid til politiet • Tillid til sundhedssystemet	0,753
Tillid til mennesker og omgivelser	• Tillid til mennesker i nabolag • Tillid til mennesker, du kender personligt • Tillid til familie	0,554
Villighed til socialt kompromis	<i>[For at undgå spredning af coronavirus, er jeg villig til...]</i> • At undvære at se min nærmeste familie i to måneder • At undvære at se mine nærmeste venner i to måneder • At undlade at mødes ude i det fri med venner og/eller familie	0,523
Virtuel kontakt under coronakrisen	<i>[I løbet af den sidste uge hvor mange personer har du været i kontakt med...]</i> • Gennem videosamtale • Telefonisk • Skriftligt	0,534
Fysisk kontakt under coronakrisen	• Fysisk kontakt (kys, kram, håndtryk) i løbet af sidste uge, antal personer • Mødet med i mere end 15 minutter i løbet af sidste uge, antal personer ekskl. husstand	0,699

Tabel 2: Indeks

7.7. Præsentation af statistiske metoder

7.7.1. T-test

Vi benytter T-test til at undersøge, om der er signifikante forskelle mellem gruppers gennemsnit, altså om forskelle mellem gruppers gennemsnit er tilfældige eller ej. Sandsynligheden for at en forskel bliver signifikant, afhænger af forskellen i gennemsnit og af stikprøvens størrelsen samt spredningen. Det er først og fremmest i sammenligningen med European Social Survey (ESS), at vi benytter T-test, navnlig Independent Sample T-test.

7.7.2. Multivariate OLS-regressionsanalyse

Udover bivariate T-tests benytter vi multivariat ordinary least squares-regressionsanalyse (OLS). Specifikt forsøger vi i sammenhængen mellem hver enkelt uafhængig variabel og den afhængige variabel at placere en lineær linje, der ud af alle mulige linjer har den mindst mulige kvadrerede afstand til datapunkterne. Dette indebærer, at variable i ligningen skal være intervallskalerede eller ordinale med en rimelig ækvidistance og typisk 4 kategorier eller derover. Dog kan man, som vi har gjort, medtage nominelle variable som uafhængige variable ved at omkode dem til dummies (Hansen, Lølle & Klemmesen, 2012, s. 384-386). Styrken ved multivariat regression er, at sammenhænge mellem den uafhængige variabel og afhængige variabel er kontrolleret for effekten af de øvrige uafhængige variable i analysen.

7.7.3. Bivariate korrelationsanalyser

Til at beskrive bivariate korrelationer benytter vi Pearson's R, der er et mål for den lineære korrelation mellem to variable. Det antager værdier mellem -1 og 1, hvor -1 angiver perfekt negativ lineær korrelation, 0 angiver fravær af lineær korrelation, og 1 angiver en perfekt positiv lineær korrelation.

7.7.4. Fixed effects og random effects paneldataanalyse

Vi benytter metoder, der specifikt er velegnet til paneldata. I fixed-effects-metoden (herefter FE) analyseres ændringer over tid for den enkelte respondent – i vores tilfælde, eks., hvordan ændringer i antallet af personer, som en studerende ser fysisk, påvirker ændringer i deres trivselsniveau. Analysen indebærer en individbaseret gennemsnitsjustering, hvor alle variable, der ikke varierer over tid mellem CS-M og CS-O ikke medtages i analysen. Når vi eliminerer tidsinvariante variable, får vi bedre forudsætninger for reel kausalitet på grund af mindre risiko for uobserverede, heterogene variable, som reelt forklarer sammenhængen mellem de uafhængige variable, for eksempel fysisk kontakt og den afhængige variabel, mistrivsel (Scherg & Ejrnæs, 2020, s. 49). Det bør dog nævnes, at FE forudsætter, at der er tilstrækkelige ændringer i de undersøgte værdier, for at der kan medtages et tilstrækkeligt antal respondenter til, at resultaterne er signifikante.

I FE er det ikke muligt at inddrage tidsinvariante variable, for eksempel køn. For at undersøge disse variables indvirkning på trivselsniveauet udfører vi også random effects-analyser (herefter RE). Ved RE foretager man en *semi-gennemsnitsjustering*, hvor der trækkes en del af gennemsnittet fra hver variabel (Woodridge, 2009, s. 442). Således kan man inddrage tidsinvariante variable såsom køn, samtidig med at man i højere grad kan eliminere ikke-uobserverede effekter fra modellen. Dermed kan man i højere grad sikre, at de sammenhænge, man finder, er signifikante, sammenlignet med en pooled OLS regression. I RE er der en antagelse om, at der ikke er uobserverede værdier, som korrelerer med de afhængige og uafhængige variable og således skaber spuriøsitet. For at finde ud af om denne antagelse er opfyldt, har vi udført en Hausman's test af resultaterne fra hhv. FE og RE (Woodridge, 2009, s. 444). Det fremgik af vores Hausman's test, at nogle af variablene i modellen bedst kunne forklares med FE og andre med RE, hvorfor vi anvender begge metoder i vores analyse.

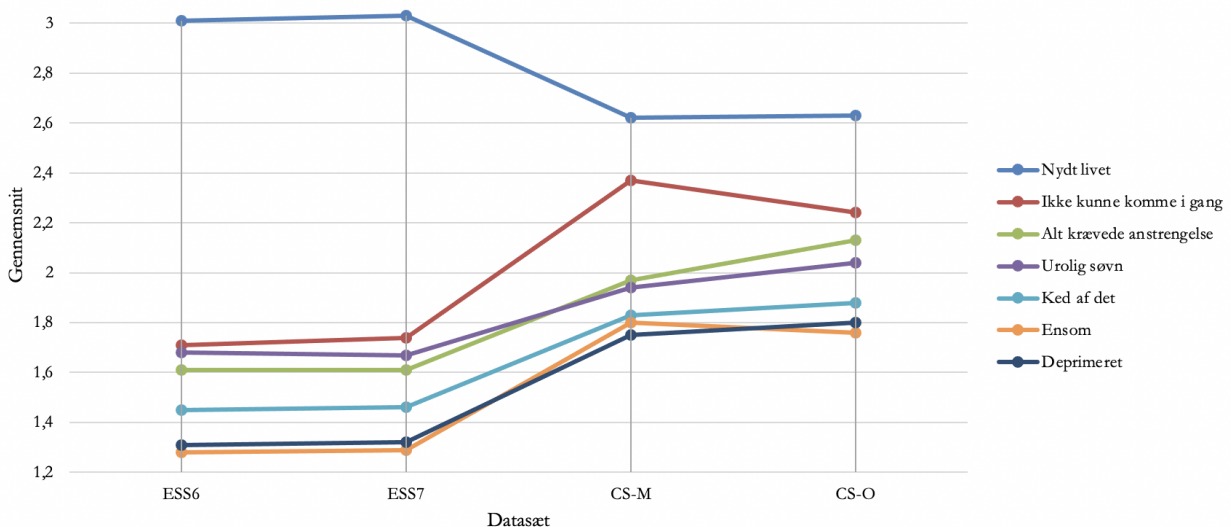
8. Baggrundsnotat

“... altså nogle gange stopper jeg lige op og tænker, hold kæft en sindsyg verden, vi har fået, som vi bare fuldstændigt har accepteret, og som man bare har vænnet sig til” (1; 252-244¹)

Sådan udtaler Peter; et godt billede på den krise verden lige nu gennemgår. Men hvordan manifesterer krisen sig helt konkret blandt studerende? Hvad er de sociale og emotionelle implikationer ved denne type krise, som vi aldrig har set før i moderne tid? I første analysedel vil vi med udgangspunkt i surveyen skitsere de overordnede tendenser, vi ser ift. studerendes trivsel, hvorefter vi i anden analysedel vil knytte vores empiri til Bourdieus teoriramme for at få en mere nuanceret forståelse af de emotionelle og sociale konsekvenser.

8.1. Trivsel i en krisetid – emotionelle konsekvenser

Figuren nedenfor viser udviklingen i forskellige trivselsindikatorer fra ESS6, ESS7, CS-M og CS-O.

Figur 7: Trivsel i ESS, CS-M og CS-O. En høj værdi angiver en høj grad af den pågældende følelse

¹ Henvisninger til det kvalitative empiri angives sådan: bilagsnr;linjenummer.

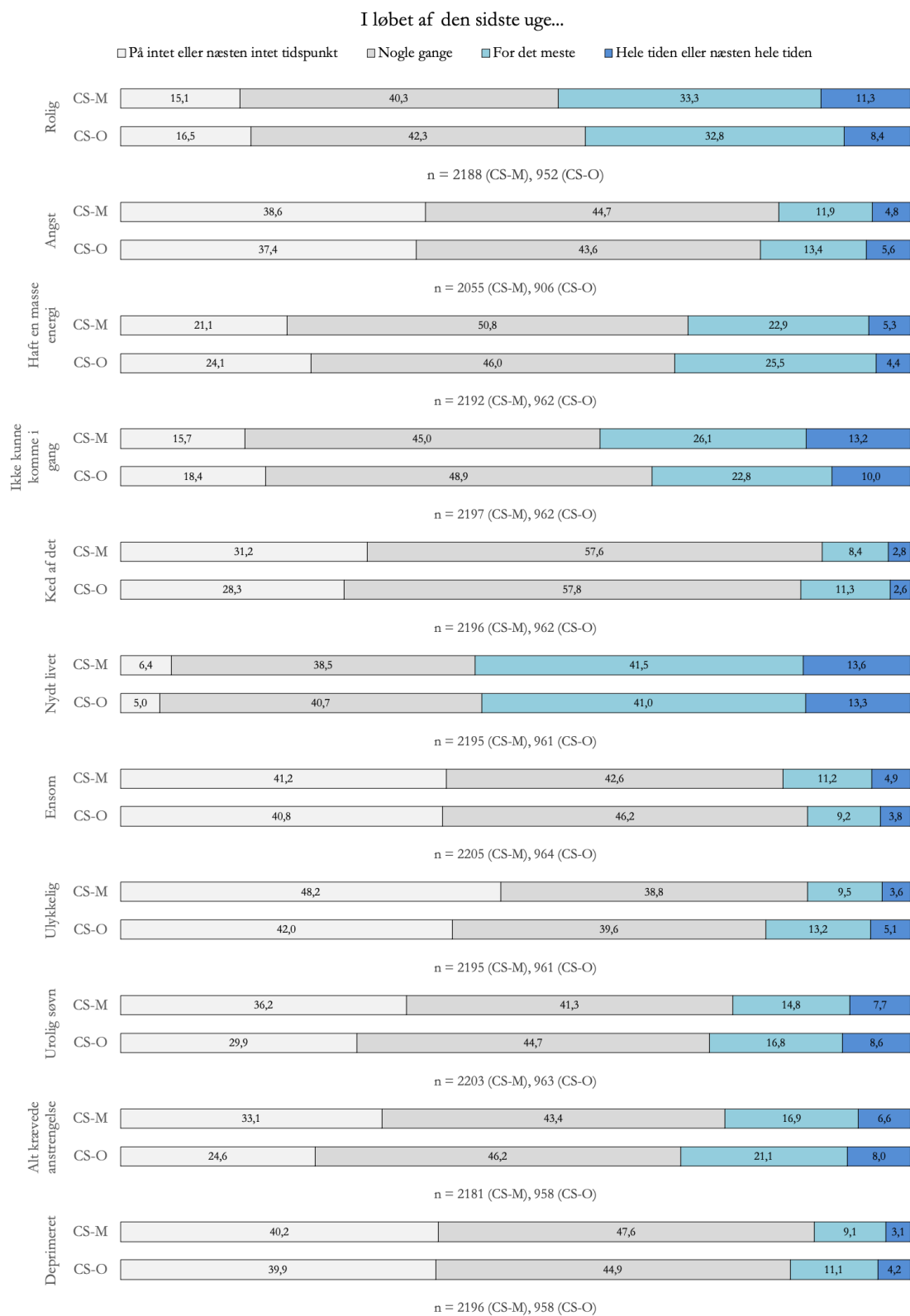
Variabel	ESS7	CS-M		CS-O	
	Gennemsnit	Gennemsnit	ESS7 Δ^*	Gennemsnit	ESS7 Δ^*
Lykke	8,23	6,26	-1,97***	6,20	-2,03***
Deprimeret	1,32	1,75	0,43***	1,80	0,48***
Ikke kunne komme i gang	1,74	2,37	0,63***	2,24	0,50***
Alt krævede anstrengelse	1,61	1,97	0,36***	2,13	0,52***
Urolig søvn	1,67	1,94	0,27***	2,04	0,37***
Ked af det	1,46	1,83	0,37***	1,88	0,42***
Ensom	1,29	1,80	0,51***	1,76	0,47***
Nydt livet	3,03	2,62	-0,41***	2,62	-0,41***
N	193	2212		968	

**Independent Samples T-test*

Tabel 3: Trivsel i ESS7, CS-M og CS-O

Som det fremgår af tabellen, er alle de valgte variable i CS-M og CS-O signifikant forskellige fra resultaterne i ESS7. Overordnet set kan vi altså udlede, at trivslen blandt respondenterne under krisen er markant dårligere end blandt respondenterne i ESS før krisen – de er mindre lykkelige, har sværere ved at komme i gang og er mere ensomme og deprimerede. Imidlertid er respondent-sammensætningen som nævnt i ESS forskellig, idet det ikke kun er universitetsstuderende, der er repræsenteret. Vi mener dog, at den statistiske forskel er tilstrækkelig stor til at kunne konkludere, at coronakrisen har haft store betydninger for respondenternes trivsel, og samtidig er der generelt enighed i forskningslitteraturen om, at coronakrisen har haft negative indvirkninger på studerendes mentale helbred (se for eksempel Aucejo, French & Araya, 2020), hvilket bakker op om validiteten af den fundne statistiske forskel. Coronakrisen har således haft voldsomme emotionelle konsekvenser for respondenterne, der i gennemsnit oftere har negative følelser.

Nedenstående figur viser mere detaljeret fordelingen af respondenter på trivselsvariable.

Figur 8: Trivselsvariable

Først og fremmest kan vi se, at der er flest, der for det meste eller hele tiden har været glade og overordnet har haft det godt. Imidlertid kan vi se en relativt stor andel, hhv. 15,3 % og 13 % i CS-O, som hele tiden eller for det meste har været deprimerede eller ensomme. Endvidere kan vi se, at en stor andel af respondenterne (hhv. 32,8 % og 29,1 % i CS-O) har haft svært ved at komme i gang og har følt, at alt, hvad de gjorde, krævede anstrengelse. Dette er bemærkelsesværdigt, idet det er et gennemgående tema i vores kvalitative interviews; alle vores interviewpersoner nævner således demotivation og mangel på struktur, hvilket særligt relaterer sig til det manglende stedlige skift i hverdagen, hvilket vi vil komme ind på i analysedel to.

8.1.1. Forklarende faktorer på mistrivsel – FE, RE og OLS-estimer

Som nævnt i metodeafsnittet har vi udført paneldatanalyser, som netop er brugbart til at undersøge isolerede forklaringer på mistrivsel. Herunder fremgår resultaterne af hhv. FE og RE.

Fixed effects og random effects (CS-P)

Variabel	Fixed effects		Random effects	
	Koefficient	P-værdi	Koefficient	P-værdi
Baggrundsvariable				
Ikke dansk statsborgerskab (dummy)			0,126	0,280
Kvinde (dummy)			0,175 *	0,030
Bor alene (dummy)	0,032	0,519	0,284 ***	0,001
Mistet job (dummy)	0,039	0,469	-0,262	0,097
Delvist mistet job (dummy)	0,015	0,785	-0,150	0,087
Været i karantæne (dummy)	-0,043	0,435	-0,017	0,818
Økonomisk situation forværret (dummy)	0,003	0,952	0,140	0,088
Kontakt				
Fysisk kontakt (indeks)	0,023	0,745	-0,038	0,308
Virtuel kontakt (indeks)	-0,050	0,357	0,011	0,728
Risikovurdering				
Selv vurderet sandsynlighed for at blive smittet	0,014	0,800	0,037	0,259
Selv vurderet sandsynlighed for at blive indlagt	0,013	0,797	0,053	0,146
Tillid				
Tillid til institutioner (indeks)	0,029	0,590	0,126 ***	0,000
Tillid til mennesker og omgivelser (indeks)	-0,026	0,608	0,105 **	0,003
Vurdering af egen og andres adfærd				
Vurdering af, om man gennem egen adfærd kan undgå smitte	-0,018	0,722	0,017	0,610
Holdning til andres negative opførsel (indeks)	-0,103 *	0,045	-0,137 ***	0,000
Villighed til kompromis (indeks)	-0,052	0,370	-0,086 *	0,014
Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag	0,232 ***	0,000	0,261 ***	0,000
Bekymringer og forventninger				
Bekymring om eget helbred (indeks)	0,027	0,611	-0,043	0,275
Bekymring om samfundet (indeks)	-0,036	0,512	-0,045	0,190
Bekymring for andre (indeks)	0,021	0,689	-0,058	0,116
Coronakrisen vil føre til positive samfundsforandringer	0,006	0,903	-0,003	0,914
Konstant og tidsvariabel				
Oktober (dummy)	0,108	0,237	0,118	0,114
(Konstant)	-0,470	0,326	-0,239 **	0,004
Adj. R ²	0,055			
P-værdi	0,000			
n (individer)	597		597	

Tabel 4: Paneldatanalyse

Vi har udført en Hausman's test for endogenitet, som er velegnet til at hjælpe med at vælge mellem hhv. FE og RE. Med udgangspunkt i denne lægger vi særligt vægt på FE, idet den giver de mest robuste estimater.

Som det fremgår af FE, er det kun graden af struktur samt holdningen til andres negative opførsel, der er signifikante: Af FE kan vi således udlede, at en ændring i den subjektive vurdering af, om man har skabt struktur under coronakrisen, har en positiv effekt på mistrivsel, når der kontrolleres for andre tidsvarierende variable. Samtidig kan vi se, at der er en sammenhæng mellem den indekserede holdning til andre menneskers negative opførsel under coronakrisen og mistrivsel. Dette indeks indeholder variable med en skala, der går fra 1 til 5, hvor 1 er meget enig, og 5 er meget uenig. Således vil øget uenighed, det vil sige at man i mindre grad vurderer andre mennesker som egoistiske, fordømmende og mindre tillidsfulde, medføre et fald i mistrivsel. Det er værd at bemærke, at der jf. testens forudsætninger og metode sagtens kan være – og sandsynligvis er – vigtige sammenhænge, der ikke bliver signifikante, fordi der ikke er særlig stor variation i de pågældende variable i løbet af de to runder, og således er der mulighed for type 2-fejl. Dette kan forklare den relativt lave Adjusted R^2 , som angiver modellens samlede forklaringskraft, der viser, at modellen forklarer 5,5 % af variationen i studerendes selvrapporterede mistrivsel. Vi finder imidlertid især graden af struktur interessant, da vores interviewpersoner i høj grad lægger vægt på dette. Derfor vil vi løbende i analysen inddrage netop det at skabe struktur.

Foruden FE har vi også estimeret en OLS-regressionsmodel for netop mistrivsel. Selvom vi kun kan foretage en sådan model i ét tværsnit, giver det os en række muligheder såsom at se på de variable, vi tilføjede i surveyen i CS-O, især parforholdsstatus, samt tidsinvariante variable og værdier uden at gå på metodisk kompromis med forudsætningerne for RE. Estimatet er illustreret herunder.

OLS-regressions, CS-O

Variabel	Koefficient	P-værdi
Baggrundsvariable		
Ikke dansk statsborgerskab (dummy)	0,049	0,196
Kvinde (dummy)	0,043	0,221
Bor alene (dummy)	0,047	0,204
Mistet job (dummy)	-0,065	0,073
Delvist mistet job (dummy)	-0,095 *	0,014
Børn (dummy)	-0,013	0,732
Single (dummy)	0,126 ***	0,001
Været i karantæne (dummy)	-0,009	0,801
Økonomisk situation forværret (dummy)	0,111 **	0,007
Kontakt		
Jeg mødtes ofte med mine venner før krisen	0,017	0,649
Fysisk kontakt (indeks)	-0,067	0,072
Virtual kontakt (indeks)	0,020	0,573
Risikovurdering		
Selvurderet sandsynlighed for at blive smittet	0,071	0,060
Selvurderet sandsynlighed for at blive indlagt	0,089 *	0,020
Tillid		
Tillid til institutioner (indeks)	0,120 ***	0,001
Tillid til mennesker og omgivelser (indeks)	0,090 *	0,019
Vurdering af egen og andres adfærd		
Holdning til andres negative opførsel (indeks)	-0,134 ***	0,000
Villighed til kompromis (indeks)	-0,043	0,258
Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag	0,225 ***	0,000
Bekymringer og forventninger		
Bekymring om eget helbred (indeks)	-0,101 *	0,017
Bekymring om samfundet (indeks)	0,021	0,608
Bekymring for andre (indeks)	-0,066	0,102
Bekymring for fremtidige jobmuligheder pga. coronakrisen	0,092 *	0,021
Konstant og tidsvariabel		
(Konstant)	1,417 ***	0,000
Adj. R ²	0,284 ***	0,000
n	968	

Tabel 5: Regressionsanalyse

Vi ser endnu en gang, at det at have skabt struktur har en positiv effekt på mistrivlsen, og at netop denne effekt har den største effekt af alle variablene, når der er kontrolleret for de øvrige variable. Samtidig ser vi, at vurderingen af andre negative adfærdsmønstre også har en relativt stor og signifikant betydning. Derudover har det at være single under coronakrisen en meget stærk positiv effekt på mistrivsel, ligesom det også gælder for dem, der har fået forværret deres økonomiske situation. Interessant er det, at fysisk kontakt ikke har en signifikant betydning for mistrivsel – omend der kan være andre variable, der udkontrollerer netop denne effekt, for eksempel single-dummy. Det er desuden værd at bemærke, at modellens samlede forklaringskraft er 0,284, det vil sige at variablene tilsammen forklarer 28,4% af variationen i studerendes rapportering af mistrivsel, hvilket er en relativ høj værdi.

Samlet set kan vi ud fra FE, RE og OLS sige, at struktur har en stærk effekt på mistrivsel. Imidlertid kan vi også se en række variable, der i RE og OLS er signifikante, trods det ikke fremgår af FE, hvilket kan skyldes manglende variation. Dog kan det ud fra OLS og RE også tænkes, at for eksempel det at være single eller have en lav grad af tillid, har en stærk betydning, hvilket også viser, at de sociale og emotionelle konsekvenser af coronakrisen er stærkt bundet sammen, og at mistrivsel er bundet op på eksisterende social kapital i form af for eksempel parforhold.

8.2. Betydning af sociale normer for hverdag og identitetsudfoldelse

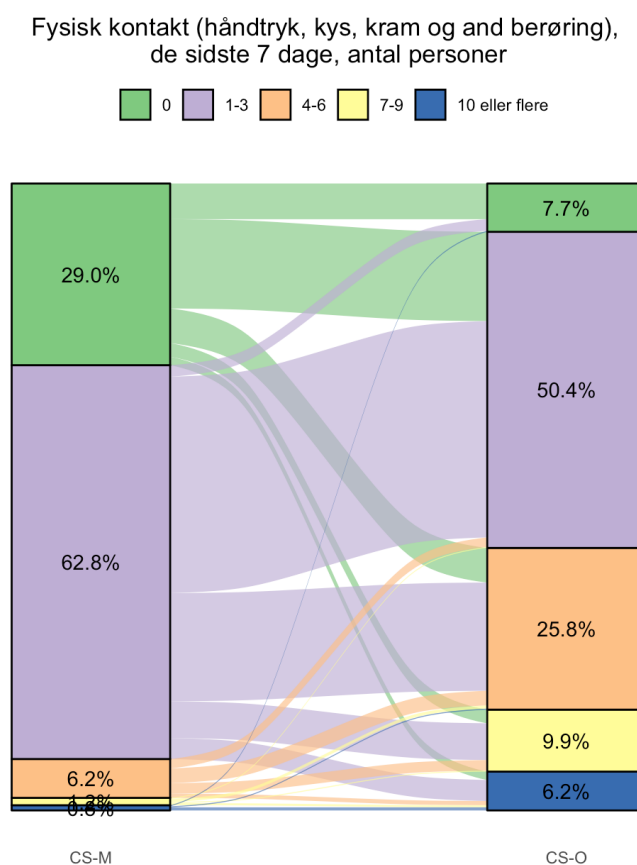
I analysens anden del vil vi grave dybere ned i, hvad der fylder hos studerende under corona med henblik på at få en mere nuanceret forståelse af krisens emotionelle og sociale konsekvenser. Afsnittet vil særligt tage udgangspunkt i vores kvalitative fund, ligesom vi også vil inddrage vores kvantitative empiri og perspektivere resultaterne til forskningslitteraturen i øvrigt. Vi vil komme ind på seks områder, der afspejler forskellige emotionelle og især sociale konsekvenser, som vores interviewpersoner lagde særligt vægt på: den oplevede ændrede sociale virkelighed, afsavn, sociale relationer, at skabe struktur, manglen på fysisk adskillelse og slutvis hysteresiseffekter i coronakrisen.

8.2.1. Nye dispositioner i en social virkelighed

“Hele verden har bare ændret sig. For i det store og det hele er det ikke fordi, der er sket noget helt vildt. [...] jeg har stadig mit job, selvom jeg arbejder hjemme, og studiet fortsætter jo. Det er de der helt små ting, der har ændret sig, også uden man lægger mærke til det. Så ser man en serie, hvor der lige pludselig er mange samlet, og tænker “åh nej, hvad laver de”. Det sidder så dybt i en nu.” (1; 62-65).

Det ovenstående citat rammesætter de ændringer, coronakrisen har ført til og insinuerer, at det netop er i de små sociale handlinger, der er sket store omvæltninger. I dette afsnit vil vi med udgangspunkt i habitus kort introducere, hvordan respondenterne beskriver den nye sociale virkelighed affødt af coronakrisen.

Overordnet kan vi se, at respondenterne generelt har haft mindre fysisk kontakt og mødtes med færre. Figuren nedenfor viser den individuelle ændring i, hvor mange respondenterne har mødtes fysisk med.

Figur 9: Individuel udvikling i fysisk kontakt²

Imidlertid transcenderer coronakrisens konsekvenser det fysiske og basalt sociale; krisen og de medførte restriktioner er meget mere end at skulle mødes med færre. Således kan vi se, at coronakrisen manifesterer sig i respondenternes habitus og bliver til spontan praksis. Anne beskriver det for eksempel således:

² I bilag 12 findes script til modellen.

“Det ligger nærmest som muscle memory, at man bare stikker albuen frem. Det synes jeg, er ret sjovt. [...] Så jeg er blevet mere opmærksom på andre mennesker, holder øje med dem, ser hvad de laver. Man kan jo ikke lade være med at lægge mærke til hvis nogle hoster ned i deres hånd, og det har jeg aldrig tænkt over, andet end okay, det var da måske lidt klamt. Men nu der er jeg virkelig sådan... har du ikke set Søren Brostrøm vise hvordan man gør.” (1;162-170)

Når Anne beskriver det som *muscle memory*, er det netop en beskrivelse af, at coronakrisen har manifesteret sig i hendes habitus. Hun beskriver således, hvordan hun helt konkret og spontant nu tænker på en anderledes måde, når hun ser en person gøre noget, der jf. de politiske retningslinjer ikke er korrekt. Samtidig belyser citatet, hvordan coronakrisens nye regler og sociale normer bliver optaget i det sociale spil; således yder hun en form for social kontrol, når hun holder øje med andres adfærd. Vi så desuden i vores FE, at respondenter, der vurderer andres adfærd negativt, har et signifikant højere niveau af mistrivsel. Dette kan vidne om, at man under coronakrisen i høj grad er bevidst om andres adfærd, og at man kan blive påvirket negativt emotionelt af, hvis man føler, at andre ikke agerer ordentligt under krisen.

Endvidere beskriver flere af respondenterne, hvordan coronakrisen har manifesteret sig helt konkret i deres måde at bevæge sig omkring andre mennesker på. Anne beskriver det således:

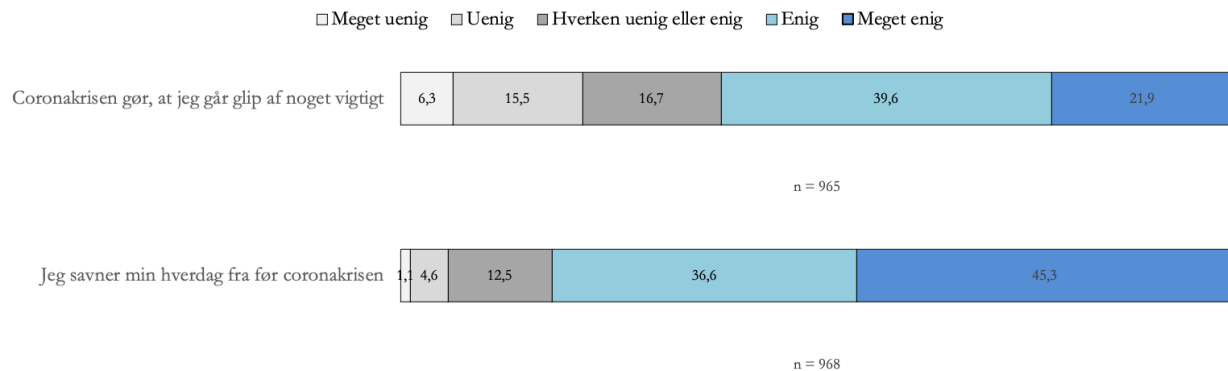
“[...] man bevæger sig på en helt anden måde ift. andre mennesker. Hver gang jeg ser noget, der ligner gråt hår, så springer jeg nærmest væk fra det. [...] Så hele den der sociale dynamik, synes jeg virkelig, jeg kan mærke. Så synes jeg, jeg kan mærke det, når folk ikke bemærker det. Nogle gange, når nogle i supermarkedet stiller sig for tæt for mig, så synes jeg virkelig, det er intimiderende, fordi man har vænnet sig til, at der er så stor afstand på folk. Og hvis man bare lige kigger sig tilbage over skulderen... lidt “hvad laver du” agtigt... folk de springer nærmest.” (1;72-79)

Det ovenstående citat er interessant, fordi det udtrykker flere ting relateret til Bourdieus teoriapparat: Først og fremmest blotlægger det, hvordan selve den sociale dynamik og den måde, man bevæger sig blandt andre mennesker på, har ændret sig. Imidlertid viser det også, at der er en vis doksisk enighed om, at man *bør* holde afstand – men samtidig at det for mange *ikke* er blevet en del af habitus og spontane praksis, altså en hysteresiseffekt hvor der er mismatch mellem doxa og habitus. I de næste afsnit vil vi udpensle netop coronakrisens betydning for habituelle handlingsdispositioner med udgangspunkt i udvalgte empiriske nedslag.

8.2.2. Afsavn i en krisetid

I det følgende vil vi komme nærmere ind på de studerendes afsavn i en coronatid – er det de store, unikke begivenheder, man savner, eller knytter afsavnet sig til de helt små hverdagsmomenter?

i forbindelse med CS-O tilføjede vi et spørgsmål, der havde til at formål at undersøge, hvorvidt studerende oplevede, at de går glip af noget vigtigt. Som det fremgår af figur 10, angiver hhv. 39,6 % og 21,9 % af respondenterne, at de er enige eller meget enige i, at coronakrisen gør, at de går glip af noget vigtigt.

Figur 10: Hverdag i coronakrisen

På baggrund af disse resultater har vi spurgt vores interviewpersoner, hvorvidt – og hvordan – de kunne genkende denne følelse. Her er det interessant, at de fleste interviewpersoner ikke mente, at de går glip af noget vigtigt:

“Altså det er jo svært at sige, om man går glip af noget vigtigt, for der sker ikke så meget” (2;184)

“Jeg ved godt, det lyder måske arrogant at sige, men i og med at alle jo går glip af det samme, så har jeg ikke følelsen af at miste noget.” (3;209-210)

“Jeg tror netop, jeg for en gangs skyld føler, at jeg ikke går glip af noget vigtigt, fordi det er som om verden er blevet sat på pause” (4;141-142)

Udsagnene vidner om, at det at gå glip ikke fylder særligt meget, idet de relativt set oplever, at alle andre går glip af selvsamme oplevelse. Dette passer godt ind i Bourdieus overordnede ramme, idet respondenterne netop oplever deres egen sociale virkelighed relativt til øvrige aktører. Dette flugter med studiet af Elmer, Mephram & Stadtfeld (2020), der også viste, at studerende i mindre grad bekymrer sig om at gå glip under coronakrisen. Men hvad er det så, der kan ligge bag den relativt store andel af respondenter, som i surveyen angiver, at de føler, at de går glip af noget vigtigt? For vores interviewpersoner lod det til, at det ikke var de

store festivaloplevelser eller rejser, de oplevede at gå glip af, men snarere de små hverdagskonformiteter præcorona:

“Altså jeg savner at kunne gøre, hvad jeg vil lidt. [...] Jeg savner ikke at skulle have dårlig samvittighed over for eksempel at forsamles mange. [...]” (1;38-39)

“Altså jeg savner da at komme i byen, og jeg savner ikke at skulle tænke på, hvor tæt man står på folk og sådan, de basale baner, vi mennesker har. [...] Så jeg savner vildt meget ikke at skulle tænke over tingene, men man hele tiden har en håndsprit i den ene hånd og skal holde afstand for folk og så videre [...] Så jeg savner den her ubekymrthed rigtig meget.” (2;38-40)

Således er det de følelsesmæssige og sociale elementer i hverdagslivet, som de studerende lægger vægt på i beskrivelsen af, hvad de savner. Som Hanne nævner, er det *“det dér med bare at kunne ses med sine venner, og sidde på en café og drikke en kaffe og ikke skulle tænke på det”* (2;319-321) som de studerende fremhæver. Også ud fra CS-O, kan vi udlede, at hhv. 43,6 % og 35,3 % er meget enige eller enige i, at de savner *hverdagen* fra før coronakrisen (jf. figur 10). Denne variabel har endvidere en signifikant positiv bivariat sammenhæng med mistillid, hvor respondenter, der oplever at savne hverdagen fra før corona også i højere grad mistrives (jf. figur 11).

CS-M		CS-O	
Pearson's	P-værdi	Pearson's	P-værdi
-0,172 ***	0,000	-0,106 **	0,002

Figur 11: Bivariat korrelation mellem mistrivsel og grad af savn til hverdagen før coronakrisen

Interessant er det også, at det særligt er det at kunne agere ubekymret i hverdagen, som de studerende savner fra før coronakrisen. Dette kan afspejle et savn af at kunne navigere i det sociale rum ud fra genkendelige principper. Således har coronakrisen medført en ændret virkelighed med nye forbehold og regelsæt, hvor de studerende ikke længere kan læne sig op ad de kropsliggjorte vaner og den spontane praksis, der knytter sig til habitus formet i en præ-corona-tid. Studerende skal således bruge ekstra energi på at praktisere de nye sociale normer – herunder at holde afstand og huske håndspritten – idet de qua deres habitus ikke er disponeret til at agere i en pandemisk verden. Netop denne pointe vil vi udfolde nærmere sidst i analysen.

8.2.3. Et rum til ro, nærhed og refleksion?

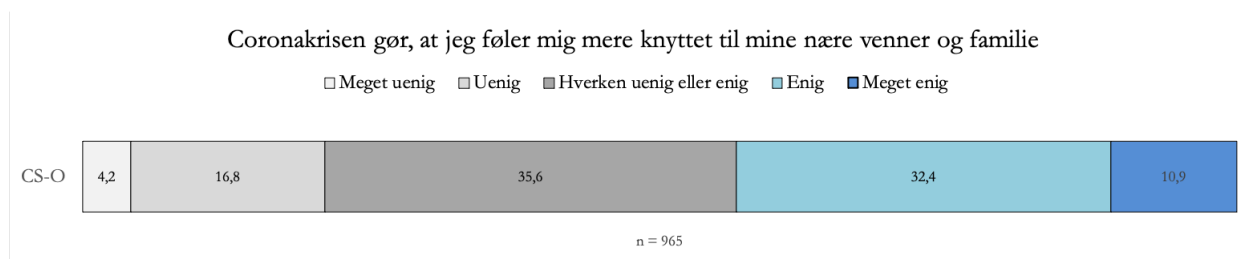
Et andet centralt aspekt i vores empiriske fund er, at coronakrisens sociale konsekvenser ikke er ensidigt negative, men at det sociale afsavn også rummer positive sider. Blandt andet nævner flere af vores interviewpersoner, at coronakrisen har fungeret som en pause for dem og som en undskyldning for at trække sig tilbage socialt:

“Jeg tror i starten var [nedlukningen] sådan rimelig fedt. Måske ikke med vennerne eller sådan. Der er både dårlige og gode sider i det, synes jeg, fordi så gad jeg ikke lige med til én eller anden fødselsdag, og så skrev jeg bare “åh nej, jeg er bange for jeg har corona” eller sådan [...]. Så jeg har brugt det som undskyldning nogle gange. Og jeg har en kæmpe familie, så på den front har det været utrolig rart ikke at skulle noget hver weekend.” (4;55-60)

Mette føler således, at hun i kraft af coronakrisen i højere grad aktivt kan vælge, hvem hun har lyst til at ses med og således koncentrere sig om venner, hun har en nær relation med, fremfor perifere relationer. Netop det at dyrke få nære relationer snarere end mange løse er også noget, de øvrige interviewpersoner nævner – for eksempel beskriver Peter, at han har *“lastet det hele af”* på én *“kammerat”* (5;305-313) under coronakrisen. Det, at coronakrisen har medført, at man *“koncentrerer sin sociale energi”* på færre personer, giver mening i lyset af de politiske restriktioner om forsamlingsloftet – men interessant er det, at restriktionerne også har ført gode ting med sig, hvor flere interviewpersoner nævner, at det har fået dem til at reflektere over og værdsætte nære relationer. Mette nævner i den forbindelse følgende:

“Jeg tror det er gået op for mig, at jeg har brug for nogle tætte relationer; folk jeg kan stole på og regne med” (4;254-255)

Som det fremgår af figur 12, viser resultaterne fra CS-O også, at 43% af respondenterne er enige eller meget enige i, at coronakrisen gør, at man føler sig mere knyttet til sine nære venner og familie.

Figur 12: Relationer til nære bekendtskaber

Det er således interessant, at coronakrisen kan siges at have ændret karakteren af den sociale kapital. Social kapital refererer som nævnt til de fordele, man kan forvente at have qua et bestemt socialt netværk, og i en ny pandemisk virkelighed lader det ud fra vores interviews til, at det at have nære relationer giver fordele. For eksempel fremhæver flere af interviewpersonerne, at det at bo med en kæreste har været rart, idet de har haft lettere adgang til emotionel støtte under krisen. Hvor det præ-corona måske især var brugbart med et stort netværk af perifere relationer er det således de mindre, intime netværk, der under krisen værdsættes af og er fordelagtigt for de studerende. Vi så i OLS for CS-O, at det at være i et parforhold har en negativ højsignifikant sammenhæng med graden af mistrivsel (jf. tabel 5), hvilket bevidner om, at det at have en tæt relation medfører mindre mistrivsel. Dette harmonerer endvidere med Elmer, Mephram & Stadtfeld (2020) der viser,

at der er en positiv signifikant sammenhæng mellem oplevelsen af at blive emotionelt støtte og mentalt helbred under coronakrisen.

Det, at *“verden er sat på pause”* (4;142), har desuden for flere af vores interviewpersoner fået dem til at opdage og dyrke de interesser, de holder af, og for nogle endda medført, at de har fundet ind til kernen af deres identitet. Som Anne nævner:

“Ja jeg har mistet kontrollen [på grund af corona] men til gengæld har jeg også fået kontrollen tilbage over hvad jeg kan lide at lave” (1;213-214)

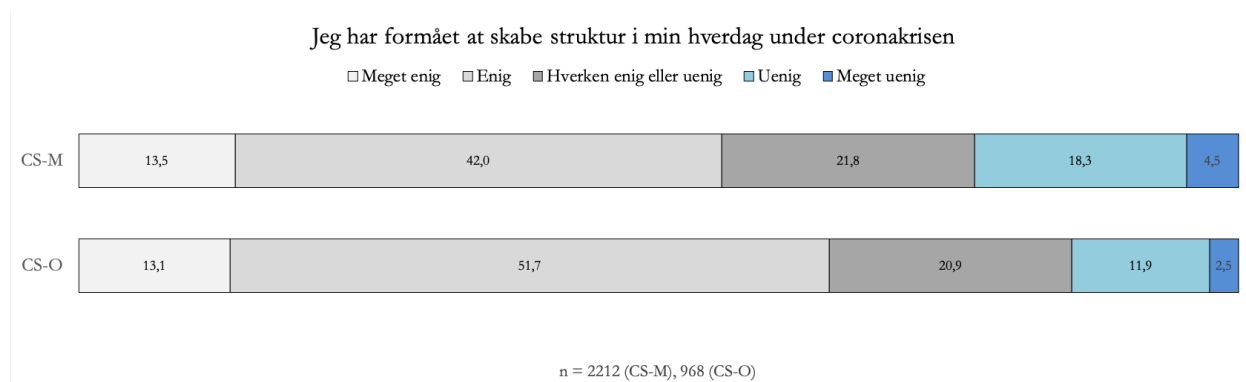
Set i lyset af hysteresis, som vi i sidste analysedel vil udfolde yderligere, er det interessant, at Anne formulerer oplevelsen af coronakrisen på denne måde: Typisk vil man forvente, at en krise medfører, at det bliver svært at føle kontrol over sociale situationer, fordi ens habitus er afkoblet feltet og dets doxa. For Anne gælder det omvendt, at hun faktisk kan lave de ting, som konstituerer hendes selvopfattelse – fremfor de ting, som hun før var *“nødt til”*, fordi det var forventet, eller fordi det gav hende sociabilitet. Flere nævner endvidere, at coronakrisen har lært dem at være gode til *“at være sig selv”* (5;263), eller at de har opdaget mere introverte sider af dem selv. Peter nævner følgende ift., hvad krisen har lært ham:

“At være alene, det har jeg altid været dårligt til. Men det er jeg blevet meget bedre til, for der var jo bare nogle situationer, hvor jeg ikke kunne være sammen med andre. Det har jeg fundet ud af, at det kan jeg godt finde ud af. Det, tror jeg, har været den største ting. [...] Det med at jeg godt kan sidde alene en aften eller sætte mig og læse en bog. At fordybe sig i nogle ting i højere grad.” (5;265-269)

Dette flugter endvidere med VIVE's undersøgelse, der viser, at coronakrisen for mange har været et *“kærkomment pusterum”*, samt Recchi et al. (2020)'s studie der viser, at coronakrisen har fungeret som en mulighed for at *“tage et skridt tilbage”*. Således har feltets doxa, de magt- og anerkendelsesgivende adfærdsformer, ændret sig: Granovetter (1973, s. 1377-1378) påpeger for eksempel, hvordan det at have et bredt socialt netværk med mange perifere relationer typisk er adgangsgivende til magt, for eksempel i form af kontakter, som kan facilitere lettere adgang til studiejobs. Dog kan man argumentere for, at siden coronakrisen gør, at denne adgang til social kapital i langt mindre grad er mulig, er kravet om at være sociabel samt konstant at skulle reflektere over egen praksis i adskillige sociale situationer også mindre nødvendig. Dertil kommer, at når man i højere grad bevæger sig inden for hjemmets trygge rammer og tilbringer tid med nære relationer, måske i højere grad kan henholde sig til sine habituelle forforståelser af det sociale rum, idet man ikke i lige så høj grad skal improvisere socialt under nedlukningen, som når man indgår i nye og ukendte sociale kontekster.

8.2.4. Struktur i hverdagen

Vores FE viste, at det at have skabt struktur under coronakrisen har en signifikant sammenhæng med mistrivsel, således at en højere grad af struktur medfører en mindre grad af mistrivsel. I og med at man ved FE kan kigge på den isolerede virkning på ens afhængige variable, kan vi altså med meget høj sandsynlighed sige, at der er en reel sammenhæng mellem strukturvariablen og mistrivsel, også uafhængigt af eventuelle individuelle faktorer, som ellers kan forårsage spuriøse sammenhænge.

Figur 13: Struktur under coronakrisen

Som det fremgår, er der i CS-M 22,8 %, der er meget uenige eller uenige i, at de har formået at skabe struktur i hverdagen. Dog har størstedelen faktisk formået at skabe struktur. Vi kan også i vores kvalitative empiri se, at flere har haft svært ved at skabe struktur under coronakrisen, men at de, da vi lavede interviewene, havde fundet en helt ny form for struktur, der er præget af nærmest rituelle handlinger. Peter nævner for eksempel, hvordan det at tage en type tøj på, som han ville tage på sit praktiksted, hjalp:

“[...]prøvede at tage noget tøj på, jeg ville have på arbejde, så jeg ikke sad i træningstøj... for ligesom at give mig selv fornemmelsen for, at jeg var på arbejde. Og så sige: kl. 4 lukker jeg ned og holder fri. Tager hjem, skulle jeg til at sige.”
(5;237-240)

For Peter er det vigtigt at skabe en struktur, hvor han får fornemmelse af faktisk at være på sit praktiksted, og han er opmærksom på at holde fri og lukke ned kl. 4 med henblik på, at efterligne den arbejdsdag, han er vant til. Netop denne pointe er noget, vi har medtaget i formidlingsdelen af projektrapporten. For Kirsten gælder samme mønster:

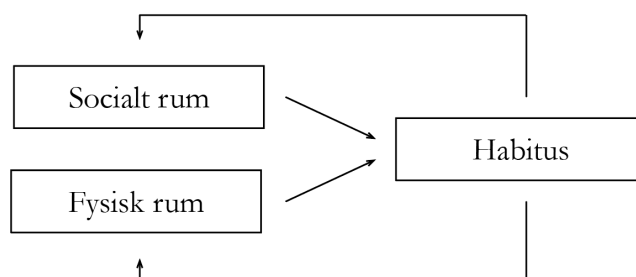
“Det her med at skulle gå på arbejde, gå til [foreningen], være studerende og have sit sociale liv fra en 1-værelseslejlighed fra den samme computer. Det havde jeg svært ved at skelne i, hvilket egentligt også var en af grundene til... ej, det var så også fordi, jeg ikke vil bruge min arbejdscomputer mere som studiecomputer. Men det var også en af grundene til, at jeg købte en brugt computer, så jeg ligesom havde tingene lidt mere adskilt, og det kan jeg bare godt mærke, det har faktisk hjulpet en hel del.” (3;407-411)

Selve det at have en teknologisk opdeling af arbejde og fritid hjælper altså Kirsten. Samlet set kan man sige, at faldet i andelen, der ikke har skabt struktur i CS-O, eventuelt kan henføres til, at respondenterne har opdateret deres habituelle dispositioner til faktisk at kunne begå sig i en ny virkelighed, hvor arbejde og fritid flyder sammen rent stedligt. Samtidig er det også værd at bemærke, at struktur i høj grad har sammenhæng med trivsel og andre variable, som vi vil vise i næste del.

8.2.5. Det fysiske rum

Én central pointe, som alle respondenterne nævnte, og der i øvrigt knytter sig til struktur, som jo netop er centralt for mistrivlsen, er betydningen af det fysiske rum. Det er karakteristisk for store dele af coronakrisen, at de fysiske rum, man opholder sig i, har været stærkt komprimeret af forskellige restriktioner. Således er arbejde, studie og socialt liv rent fysisk smeltet sammen – ofte til blot ét rum idet mange studerende bor i små lejligheder eller kollegieværelser.

I den forbindelse er det særdeles interessant at se på den betydning, det fysiske rum har for individernes habitus og trivsel. Bourdieu beskriver for eksempel i en kønskontekst, at det sociale er situeret i en fysisk kontekst og omvendt, og at der for eksempel findes rum, der konnoteres hhv. maskulint og feminint (Bourdieu, 1999, s. 83). Samtidig beskriver Bourdieu en dialektik mellem fysiske og sociale rum, som Fogle (2007, s. 193) har illustreret i nedenstående figur:

Figur 14: Socialt og fysisk rum hos Bourdieu (Fogle, 2007, s. 193)

Figuren viser, at både det sociale og fysiske rum medieres gennem habitus og derudover også er med til at reproducere selvsamme habitus. Der er således en yderst stærk forbindelse mellem habitus og individets dispositioner og det fysiske rum, som netop er det, vores respondenter reagerer kraftigt på, nu når det ene led, det fysiske rum, i høj grad bliver taget ud af ligningen. Én respondent nævner:

“Når det rum jeg har, som er sikkert, bliver dér, hvor jeg skal gøre alt, så har jeg ikke samme motivation til at lave noget, og hvornår jeg skal slappe af. Så enten så sidder jeg med min computer og arbejder i 10 timer, eller også så sidder jeg ser serier i ti timer. Min hjerne kan simpelthen ikke finde ud af det, jeg bliver nødt til at komme og gå. Så det dér med struktur, det er svært, fordi man har jo en vane, og man er på en vis måde.” (2;307-311)

Hanne beskriver altså, hvordan hun har svært ved at adskille selve de handlinger, hun skal udføre, fordi der ikke er en fysisk adskillelse. Hun nævner desuden, at det faktisk handler om vaner; altså netop om den spontane praksis, hun er disponeret til, og som så at sige falder igennem, hvorfor der altså sker en form for hysteresis i relation til det fysiske rum. May (2011) har på baggrund af Bourdieus teori analyseret, hvordan individer føler et tilhørsforhold til rum, hvor deres kropslige habitus og det sociale felt korresponderer, og at netop sådanne “habituelle rum” føles mere instinktive at bevæge sig i, hvor man mere eller mindre automatisk ved, hvordan man skal agere, når man træder ind i disse. Det kan således tænkes, at det, at for eksempel ens arbejde ikke længere tilhører et bestemt fysisk rum, kan give habituelle forvirringer – Som vi tidligere kom ind på forsøgte Peter for eksempel gennem tøjvalg at imitere det habituelle rum, som han faktisk kender, og som er kendetegnet ved en særlig fysisk fremtoning med henblik på, at skabe en form for struktur.

En anden respondent nævner desuden, hvordan det faktisk er selve “studerer-identiteten”, der bliver påvirket af den manglende adskillelse af det fysiske rum:

“[...] det er lidt også den her identitetsfølelse af, at jeg forbinder det med at være studerende med at møde op på et universitet og gå til forelæsning og have vejledning og sådan noget, og i og med at jeg ikke har kunne det, så synes jeg det er sådan igen lidt af min identitet, der er blevet taget fra mig, og det er igen det her med, når folk spørger, hvad laver du, jamen jeg er studerende, jamen nå okay, jamen det er jeg jo egentligt ikke, jeg kan jo ikke gå op på mit universitet, jeg har jo ikke mine studiekammerater, jeg har jo ikke det her sociale med at gå ned og drikke en øl eller købe kaffe [...] det er hele det her tilhørsforhold, ikke.” (3;394-403)

For Kirsten er den manglende fysiske adskillelse og især det, at hun ikke kan møde på universitet og gøre de ting, der relaterer sig til at være studerende, et identitets-anliggende. Således kan hun med den måde, hun plejer at agere på, de habituelle dispositioner hun er vant til at bruge, ikke agere lige så godt i den nye sociale virkelighed, coronakrisen præsenterer. Helt konkret manifesterer det sig også i relationen til andre, hvor det bliver svært at fremstille sig selv som studerende, hvilket understreger, at det at være studerende ikke blot er institutionel kulturel kapital i form af selve uddannelses kvalifikationen, men også i høj grad vedrører kropsliggjort kulturel og social kapital og således selve habitusen – og netop dette bliver svært at reproducere udelukkende i det sociale og ikke det fysiske rum.

Afsluttende er det værd at bemærke, at den kvalitative pointe om, at den manglende adskillelse er utrolig vigtig, også kan findes kvantitativt. Nedenstående figur viser bivariate korrelationer for mistrivsel, graden af skabt struktur og hvor mange timer, man opholdt sig på universitetet forud for coronakrisen.

	CS-M		CS-O	
	Pearson's	P-værdi	Pearson's	P-værdi
Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag under coronakrisen	0,072 ***	0,001	0,099 **	0,002
Mistrivsel (indeks)	0,096 ***	0,000	0,107 **	0,002

Tabel 6: Bivariat korrelation med gennemsnitligt antal timer på universitetet før coronakrisen³

Figuren viser, at der er signifikant bivariat positiv sammenhæng mellem det gennemsnitlige antal timer på universitet før coronakrisen og hhv. graden af skabt struktur og mistrivsel. Det vil altså sige, at jo flere timer man har brugt på universitet før krisen, desto mere tilbøjelig er man til at opleve mistrivsel og mangel på struktur, omend effekten isoleret set ikke er særlig stor. Således kan vi altså rent kvantitativt vise den kvalitative pointe om, at fysisk sted virkelig har en betydning; og samtidig viser det også rent kvantitativt, hvordan den habitus, man kommer ind i krisen med, har betydning for habituelle dispositioner og trivsel under krisen.

8.2.6. Hysteresis og emotionelle og sociale konsekvenser

Som vi løbende er kommet ind på i analysen, er der mange af de nye forhold affødt af coronakrisen, som er blevet “*muscle memory*”; altså habituelt indlejret i individernes handlingsdispositioner, og de fungerer som spontan praksis. Imidlertid er der naturligvis også i en krise forhold, som tager lang tid at gøre til vane – og således er individets habitus faktisk utilstrækkeligt til at håndtere de sociale situationer, det bliver stillet overfor. Vi har tidligere berørt netop disse hysteresis-effekter, som for eksempel manifesterer sig i relationen til det fysiske rum og savnet til den bekymringsfrie hverdag, og i denne del går vi dybere ned i netop dette med henblik på mere dybdegående at kortlægge netop hysteresis-effekten, som vi mener er en vigtig social konsekvens af coronakrisen.

Anne beskriver den akavethed, der kan opstå, når man ikke er “socialt trænet” til visse situationer, der relaterer sig til coronakrisen:

“Jeg synes, man kan komme i nogle akavede situationer, når man er grundlæggende uenige med folk omkring nogle ting. Sådan er det selvfølgelig altid med politik og whatever, men der er et eller andet, der gør det mere akavet [...] Det er som om, der kommer en eller anden akavet ... hvis man er grundlæggende uenige om det. Fordi det er som om, man har virkelig mange års øvelse i at være politisk uenige om folk og diskutere det på et sagligt plan. [...] Så der synes jeg, der er nogle dynamikker, der har ændret sig lidt. Og jeg ved ikke, hvorfor det er mere akavet at sidde i en situation,

³ Vi har valgt at benytte variablen, der beskriver antal timer på universitetet, som en intervallskaleret variabel, selvom den er ordinal ud fra en betragtning om, at der er en rimelig ækvidistance. Sammenhængen findes også i multivariat analyse.

hvor man er uenige i det end et eller andet med flygtninge. Men måske det med, at man ikke har træning i at diskutere det på en pæn måde.” (1;133-143)

Det, som Anne beskriver, kan beskrives som et udtryk for, at hendes habitus og således de spontane handlingsdispositioner, der danner grundlag for hendes sociale praksis, ikke har tilpasset sig feltet; hun finder det således svært at diskutere coronakrisen på trods af, at hun har mange års erfaring med netop politiske diskussioner. Samtidig er der i den sociale situation en mangel på ontologisk overensstemmelse på visse områder, som vedrører krisen. Dermed manifesterer hysteresis-effekten sig på markant vis som en social konsekvens af coronakrisen for Anne netop i en kontekst, hvor man skal diskutere krisen. Det er altså i de situationer, som individerne sjældent står i – for eksempel det at diskutere de politiske tiltag under coronakrisen – hvor der endnu ikke er opnået konsensus om rammerne for det sociale; *hvad* man kan og må diskutere osv; og det er netop her, det bliver vanskeligt, og hvor hysteresis-effekten blottes. I denne problemstilling, der jo faktisk handler om liv og død, sammenblandes det politiske, økonomiske og sociale, og det bliver svært at trække på klassiske ideologiske forståelsesrammer og den politiske stemme, man har trænet forud for krisen.

I forlængelse heraf nævner flere af respondenterne, at der foregår et stort socialt arbejde med henblik på at skabe social overensstemmelse med andre, for eksempel ift. at aftale hvordan man hilser på hinanden; noget der før blev taget for givet. Således håndterer respondenterne hysteresis-effekten gennem en øget grad af “social planlægning”. Kirsten beskriver det således:

“Der vil jeg så sige her i efteråret, der er jeg mere sådan, når jeg ved, jeg skal møde nye folk, så skriver jeg altid lige til dem: “hej, bare lige så du ved det, så er jeg på det der albue-håndtryk”. Og det samme hvis jeg ved, at jeg har nogle personer, der skal møde hinanden første gang, så skriver jeg altid lige, det er helt fint, at vi er på albuehåndtrykket, så bliver det bare ikke akavet, når man står der, og den ene står med hånden fremme, og den anden er ved at kramme, og den tredje står med albuen.” (3;160-165)

Kirsten benytter altså den strategi, at hun forud for at skulle mødes med folk informerer dem om, hvordan hun hilser. Den manglende habituelle sociale enighed bliver altså antastet gennem et arbejde, hvor man sikrer sig, at man er på samme vilkår forud for et fysisk møde.

Afsluttende er det værd at bemærke, at det tydeligt ses, at der er vis elasticitet i udviklingen af habitus. Vi er således kommet ind på de ting, som faktisk er blevet en vane – og helt specifikt nævner flere, at der er sket en markant tidlig udvikling, hvor flere ting er blevet til spontan praksis ift. starten af krisen.

“Jamen altså man kan sige, at jeg synes, det har været sværere, end det er nu. For det er det jo det fantastiske ved mennesket, vi tilvænner os ufatteligt hurtigt til nye ting. Så man har jo vænnet sig til det i en større grad nu, men i starten gik jeg i panik over, at tingene lukkede [...]” (2;44-46)

For Hanne er krisens nye sociale normer således blevet tilvænnet – selvom der faktisk i starten af krisen var høj grad af panik. Overordnet kan man altså sige, at en vigtig social konsekvens af coronakrisen blandt vores respondenter er, at nogle situationer blotlægger en diskrepans mellem feltets sociale virkelighed og de doksiske regler – eller mangel herpå – og deres habitus, som resulterer i et konstant og hårdt social arbejde, som for eksempel manifesterer sig i social forberedelse. Nogle situationer er man simpelthen ikke vant til at stå i endnu. Imidlertid er der også sket en tidlig udvikling, og *nogle* ting er blevet en vane; en spontan praksis for individerne.

9. Konklusion

Vi kan konkludere, at coronakrisen har haft gennemgribende emotionelle konsekvenser for studerende, idet vi kan iagttage en signifikant højere mistrivsel, efter coronakrisen indtraf. De emotionelle konsekvenser kan forklares med baggrund i den grad af struktur, den enkelte oplever at have skabt under coronakrisen. Netop effekten af struktur var signifikant i både FE, RE og OLS. Vi kan desuden på baggrund af anden analysedel ud fra vores kvantitative og kvalitative empiri pege på, at den øgede mistrivsel, som vi i første analysedel kunne se, især også relaterer sig til de helt små hverdagsmomenter, som er blevet sværere at navigere i på grund af nye sociale normer, der er under stadig udvikling. Vi kan for eksempel se, at studerende savner den ubekymrede praksis, de tidligere kunne udføre i genkendelige rammer, hvilket insinuerer en hysteresiseffekt. Vi ser dog også, at coronakrisen har medført visse fordele med sig, hvor vores interviewpersoner lægger positivt værdi i, at de har kunne være sig selv og dyrke deres nære relationer – og netop det, at have adgang til emotionel støtte i form af at være i parforhold kan vi også kvantitativt udlede, skaber signifikant mindre grad af mistrivsel. Slutvis ser vi, at særligt det at hverdagsrutinerne er fuldstændigt omlagt har stor betydning for studerende. Dette relaterer sig endvidere til den manglende adskillelse af det fysiske rum: de studerende finder det frustrerende, at deres arbejde og fritid i øget grad smelter sammen, hvilket kan forstås i lyset af, at deres habituelle forforståelse af, hvordan man skal agere i forskellige sociale situationer, er forbundet med bestemte fysiske rum, og at selve udvaskelsen af det fysiske rum således besværliggøre at navigere i det ud fra indlærte normer. Alt i alt kræver omstillingen til denne ændrede virkelighed således et enormt mentalt ekstraarbejde for de studerende – hvor selv de helt små møder i hverdagen skal planlægges.

10. Formidlingsdel

I denne del af projektrapporten præsenterer vi vores formidlingsdele: en forskningsartikel samt et digitalt formidlingsprodukt. Vi har valgt disse to formidlingsprodukter, fordi de viser den bredde, formidling kan have; de er således formidlet til to vidt forskellige målgrupper, selvom de i store træk omhandler samme emne. I forskningsartiklen antager vi en stringent, hypotesebaseret og kvantitativ tilgang, hvor vi sætter fokus på ét aspekt af vores analyse, hvorimod vi i den digitale formidlingsproduktion formidler til en bredere målgruppe på mere åben og sprogligt dynamisk vis.

10.1. Formidlingsdel I: Forskningsartikel

Betydningen af at skabe struktur – en fixed effects-analyse af årsagerne til mistrivsel blandt universitetsstuderende under COVID-19

NORDISK TIDSSKRIFT FOR UNGDOMSFORSKNING

Ida Marie Nyland Jensen, Trine Cosmus Nobel

Introduktion

Da Danmarks statsminister d. 11. marts 2020 annoncerede en nedlukning af Danmark som følge af COVID-19, var det ikke kun en beslutning, der havde store økonomiske, politiske og forvaltningsmæssige konsekvenser: Der var også gennemgribende sociale konsekvenser ved, at en befolkning lynhurtigt skulle omstille sig til en ny virkelighed, og for manges vedkommende en virkelighed hvor langt det meste – arbejde og fritid – foregik inden for hjemmets vægge. COVID-19 og nedlukningen eroderede således på mange måde den struktur og rutine, der giver ro og vished i hverdagen. Nærværende artikel undersøger betydningen af den struktur, som er blevet så vanskelig under coronakrisen og giver således svar på spørgsmålet om, hvilken effekt denne har på mistrivsel blandt universitetsstuderende.

Kontekstualisering

Den forskningsmæssige situering af nærværende analyse er præget af en naturligt forekommende mangel på peer-reviewed forskning, idet COVID-19 først for alvor ramte i 2020. Der er imidlertid skrevet en række artikler samt et relativt stort antal ikke-akademiske rapporter, der centrerer sig om spørgsmål om trivsel. Der er generelt i den samfundsvidenskabelig forskning enighed om, at coronakrisen har haft store konsekvenser for trivslen, og også unge har været genstand for undersøgelser: Ragowka, Kusnierz & Bokszczanin (2020) finder således, at polske studerende oplever et højt niveau af angst og stress. Ligeledes finder Recchi, Ferragina, Helmeid, Pauly, Safi, Sauger & Schradie (2020), at studerende oplever et lavere niveau af livstilfredshed samt højere niveau af stress og angst, og samtidig at kvinder er hårdere ramt. En række artikler har endvidere undersøgt årsagerne til den øgede mistrivsel: Elmer, Mepham & Stadtfeld (2020) finder, at en række bekymringer relateret til coronakrisen har en negativ effekt på mentalt helbred, for eksempel mangel på social interaktion. Et andet fokus findes hos Akkerman, Richardson & Kraimer (2020), som med udgangspunkt i Bourdieus praksisteori analyserer krisen som en eksogen disruptiv faktor uden for individets kontrol, som gør individet mindre sikker på dets fremtidige jobmuligheder. Der er således en række studier, der har nået at afdække de trivselsmæssige konsekvenser af coronakrisen ift. omfang og årsager. Der er bred enighed om, at trivslen generelt er blevet dårligere, men der er endnu ikke nogen, der har undersøgt den isolerede effekt af at have formået at skabe struktur i sin hverdag under coronakrisen. Der er dog i øvrigt bred enighed om, at struktur og

rutiner helt generelt fører til trivsel (Reich & Williams, 2003; Avni-Babad, 2010; Ludwig, 1997). Denne artikels bidrag er således netop at vise sammenhængen mellem struktur og coronakrisen ved at fastslå vigtigheden af at skabe struktur, og vi viser dette gennem et fixed effects-estimatet.

Analysemodel og metode

Analysen baserer sig på et fixed effects-estimat, det vil sige en regressionsmodel, der undersøger de isolerede effekter på en afhængig variabel af individuelle ændringer i uafhængige variable over tid. Vi opstiller regressionsmodellen $m_{it} = \beta_0 + \beta_1 A_{it} + \beta_1 x_{it} + a_i + u_{it}$, hvor i angiver individ, t angiver tid (hhv. marts og oktober), β angiver koefficienter, m er et indeks over mistrivsel, A er graden af struktur skabt under coronakrisen, $\beta_1 x_{it}$ angiver en vektor over øvrige uafhængige variable, a_i angiver det tidsinvariante fejllid, og u_{it} angiver det idiosynkratiske, tidsvarierende fejllid. Det er vigtigt at nævne, at fixed effects for den afhængige variabel kun estimeres for de individer, der har variation i tid i en given uafhængig variabel. Den teoretiske baggrund for fixed effects er således, at man i højere grad kan etablere kausale sammenhæng, fordi man netop iagttager det kontrafaktiske forhold for individet for en given uafhængig variabel og kan kontrollere sammenhængen for tidsinvariante heterogene effekter.

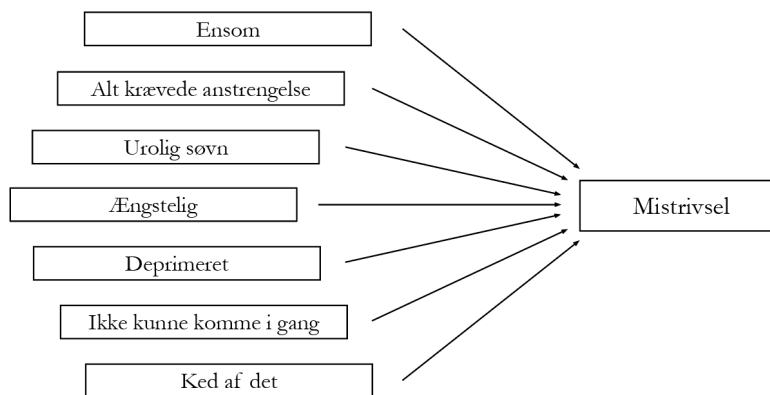
Hypotese

Artiklen undersøger følgende hypotese:

H₁: Graden af struktur i hverdagen under coronakrisen har en negativ effekt på mistrivsel

Empiri

Analysen baserer sig på en surveyundersøgelse om coronakrisens sociale og emotionelle konsekvenser. Surveyen er sendt ud å to runder til samme population i hhv. marts og oktober 2020. Surveyen blev sendt ud til 9272 respondenter, hvoraf 2212 besvarede første runde, og 968 besvarede anden runde. I paneldatasættet, som nærværende analyse baserer sig på, indgår 597 respondenter, som besvarede begge runder. Den afhængige variabel udgøres af et formativt indeks over mistrivsel, der er sammensat af 7 variable, der undersøger, hvor ofte respondenterne i løbet af den seneste uge har haft den pågældende følelse. Hver variabel havde svarkategorierne på intet eller næsten intet tidspunkt (1), nogle gange (2), for det meste samt (3) hele tiden eller næsten hele tiden (4). Indekset, som er illustreret herunder, er konstrueret simpelt ved at addere svarkategorierne, hvorefter det er standardiseret således, at det har et gennemsnit på 0 og en standardafvigelse på 1. En høj værdi på indekset indikerer en høj grad af mistrivsel og vice versa.

Formativt indeks for mistrivsel

For den primære uafhængige variabel, som vi herefter blot betegner struktur, er respondenterne blevet spurgt, hvor enige de er i følgende udsagn: “Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag under coronakrisen” ud fra en likert-skala med kategorierne meget enig (1), enig (2), hverken enig eller uenig (3), uenig (4) og meget uenig (5). De øvrige uafhængige variable udgøres af en række deskriptive variable samt holdningsvariable. Vi har foruden indekset for mistrivsel konstrueret en række indeks for andre uafhængige variable (jf. tabel 2).

Analyse og diskussion af resultater

Herunder fremgår vores fixed effects-estimat.

Fixed effects-estimat

Variabel	Fixed effects	
	Koefficient	P-værdi
Baggrundvariable		
Ikke dansk statsborgerskab (dummy)		
Kvinde (dummy)		
Bor alene (dummy)	0,032	0,357
Mistet job (dummy)	0,039	0,301
Delvist mistet job (dummy)	0,015	0,696
Været i karantæne (dummy)	-0,043	0,265
Økonomisk situation forværret (dummy)	0,003	0,932
Kontakt		
Fysisk kontakt (indeks)	0,023	0,643
Virtuel kontakt (indeks)	-0,050	0,189
Risikovurdering		
Selvurderet sandsynlighed for at blive smittet	0,014	0,717
Selvurderet sandsynlighed for at blive indlagt	0,013	0,713
Tillid		
Tillid til institutioner (indeks)	0,029	0,441
Tillid til mennesker og omgivelser (indeks)	-0,026	0,464
Vurdering af egen og andres adfærd		
Vurdering af, om man gennem egen adfærd kan undgå smitte	-0,018	0,611
Holdning til andres negative opførsel (indeks)	-0,103 **	0,004
Villighed til kompromis (indeks)	-0,052	0,200
Jeg har formået at skabe struktur i min hverdag	0,232 ***	0,000
Bekymringer og forventninger		
Bekymring om eget helbred (indeks)	0,027	0,467
Bekymring om samfundet (indeks)	-0,036	0,349
Bekymring for andre (indeks)	0,021	0,567
Coronakrisen vil føre til positive samfundsforandringer	0,006	0,862
Konstant og tidsvariabel		
Oktober (dummy)	0,108	0,091
(Konstant)	-0,470	0,160
Adj. R ²	0,055	
P-værdi	0,000	

Paneldatanalyse

Som estimatet viser, er struktur højsignifikant. Samtidig fremgår det, at testens eneste anden signifikante variabel er vurdering af andre menneskers negative adfærd. Vi ser således en statistisk signifikant korrelation mellem struktur og mistrivsel, som fremført i H_1 . Samtidig er det værd at bemærke, at der med relativ stor sikkerhed kan etableres kausalitet med udgangspunkt i et fixed effects-estimat, fordi det baserer sig på en observation af et kontrafaktisk forhold; altså at vi observerer individerne både med og uden effekten af ændringen i struktur. Imidlertid er det værd at knytte en række kritiske kommentarer til ovenstående analyse, som relaterer sig til spørgsmålet om kausalitet: For det første er n relativt lavt, og set i lyset af at fixed effects-estimatet kun undersøger effekten af en given uafhængig variabel for de respondenter, der har oplevet en ændring i denne, risikerer vi dels type 2-fejl, hvor man erklærer en sammenhæng for insignifikant, selvom den faktisk er sand. Imidlertid er det i vores analyse kun for kontrolvariable, vi risikerer dette – der kan dog være en fare for, at den medierende effekt, som disse variable har, ville undertrykke sammenhængen i H_1 . Samtidig er det værd at bemærke, at tidsinvariante faktorer, såsom køn, også kan tænkes at påvirke den fundne sammenhæng, hvis der for eksempel findes spuriøse tidsinvariante kontrolvariable. Ift. kravet om at den uafhængige variabel skal komme før den afhængige rent tidsligt, finder vi teoretisk belæg i litteraturen for, at det netop forholder sig sådan, at struktur påvirker trivsel, således som det er anført i H_1 .

Konklusion

I artiklen har vi undersøgt, hvorvidt graden af struktur under coronakrisen har en negativ effekt på mistrivsel. Vi undersøgte sammenhængen gennem et fixed effects-estimat, hvor vi medtog forskellige objektive og holdningsbaserede variable som kontrolvariable. Vi fandt, at graden af struktur under coronakrisen havde en højsignifikant negativ effekt på mistrivsel, hvorfor vi kan verificere vores hypotese. Der kan dog meget vel være heterogene, tidsinvariante variable – for eksempel køn – der kan påvirke relationen mellem struktur og mistrivsel, som ville kunne medtages i andre former for analyser af hypotesen. Vi foreslår på den baggrund, at fremtidig forskning undersøger nærmere, hvorvidt graden af struktur afhænger af kønnede eller socioøkonomiske faktorer.

10.2. Formidlingsdel II – Digital formidlingsproduktion

“Vi er her stadig” – en kampagne til RUC for at forebygge mistrivsel blandt studerende

Introduktion

Med det formål at formidle vores resultater til en anden målgruppe end i forskningsartiklen, har vi udarbejdet et digitalt formidlingsprodukt i form af en kampagne målrettet studerende i en tid, hvor anden bølge af corona bruser. Vi benytter RUC som en case for, hvordan universiteter kan kommunikere til netop deres studentergruppe. Kampagnen har til formål at formidle en række råd forankret i vores resultater til, hvordan studerende kan tilrettelægge hverdagen under coronakrisen. Vi finder det værdifuldt at række ud til vores “forskningsobjekt” og netop nå dem, det drejer sig om – og samtidigt styrke relationen mellem universitetet og deres studerende i en tid, hvor denne relation er fysisk afkoblet.

Formål og budskab

Vores kampagne har et todelt formål: dels at afhjælpe mistrivsel ud fra de forklaringsfaktorer, vi i vores undersøgelse har identificeret samt at rammesætte mistrivsel som et institutionelt ansvar og ikke blot et individuelt og herunder også promovere studerendes tilhørsforhold til universitetet under coronakrisen.

Vi fandt i undersøgelsen, at coronakrisen har haft stor betydning for studerendes mistrivsel – faktisk har vi set en stigning i alle de forskellige indikatorer, som undersøger mistrivsel, herunder følelser af at alt kræver anstrengelse, tristhed, depression, besvær ved at komme i gang med dagen med mere. Vi fandt endvidere, at mistrivsel har en signifikant sammenhæng med, hvorvidt de studerende oplever, at de har formået at skabe struktur i hverdagen, ligesom vi i vores kvalitative empiri kunne se, at studerende var særligt frustrerede over den manglende adskillelse af det fysiske rum, hvor arbejde og fritid oplevedes som sammensmeltende. Kampagnens formål er således at fremme studerendes muligheder for at skabe struktur i hverdagen samt at fremme fysisk adskillelse mellem forskellige aktiviteter. Vi finder det i den forbindelse oplagt, at det er de studerendes fælles institutionelle ramme – universitetet – som skal være talerør for dette budskab.

Ensomhed fylder relativt meget hos studerende – vi fandt, at 15,2 % af respondenterne (på tværs af begge tværsnit) “for det meste” eller “hele tiden eller næsten hele tiden” føler sig ensomme under coronakrisen, samt at ensomhedsfølelsen gennemsnitligt er steget ift. før krisen. I vores interviews kunne vi desuden udlede, at studenter-identiteten for nogle studerende er vigtig, og at de oplever, at denne del af deres identitet tages fra dem, når de ikke kan befinde sig fysisk på universitetet og leve det sociale liv, det indebærer.

Målgruppe

Først og fremmest har det været centralt for os at nå ud til studerende, hvor de befinder sig. Undersøgelser viser, at den globale aktivitet på sociale medier under coronakrisen er steget (DataReportal, 2020), hvorfor vi finder det nærliggende netop at udnytte det forhold, at en stor del af dagen for mange mennesker tilbringes online. Vi har fundet inspiration i Sundhedsstyrelsens corona-kampagner, som i høj grad benytter sig af annoncer på sociale medier, og som er yderst bevidste om at anvende kommunikationskanaler, der knytter sig til kampagnens budskab. Sundhedsstyrelsen har blandt andet indbragt annoncer på digitale datingplatforme, såsom Tinder, om, hvordan dates kan afholdes “coronavenligt”. Vi har derfor målrettet kampagnen til RUC’s forskellige platforme på sociale medier, herunder Instagram og Facebook. Vi har udformet forskellige eksemplarer til kampagnen målrettet forskellige typer af sociale medier, for eksempel kan tredje kampagneproduktion formidles til RUC’s Instagram-følgere via såkaldte *stories*. Vi er opmærksomme på, at der også er en del engelsksprogede studerende på RUC. Således er vores kampagneproduktioner blot danske eksempler og bør suppleres med engelske.

Afsender

Som beskrevet på RUC’s hjemmeside er det at “*løse virkelige problemer i fællesskab*” samt “*at stå sammen*” en central del af universitets generelle måde at profilere sig selv på (Roskilde Universitet, u.å.). Således finder vi det relevant for især dette universitet, at de gennem deres kommunikation også promoverer dem selv som et universitet, der tager medansvar for deres studerendes trivsel. Vi har desuden undersøgt RUC’s generelle formidlingsplatforme og designet vores formidlingsprodukt til at passe heri. Det betyder, at designet af produkterne afspejler en generel designlinje, og vi har for eksempel benyttet RUC’s unikke farveskema og skrifttype.

Formidlingsstrategi

Jensen (2001) påpeger, at alle tekster fungerer i en bestemt kontekst, og man bør derfor altid nøjes overveje, hvordan man bedst muligt vil opnå det formål, formidlingen tjener – i vores tilfælde at promovere en række hverdagstiltag til studerende for at forebygge mistrivsel. Desuden nævner Jensen, at man i formidling skal overveje, hvordan tekstens konkrete og abstrakte funktioner korresponderer med læserens univers – hvor de konkrete funktioner indebærer ord og udsagn, der henviser til konkrete ting, og de abstrakte henviser til de mentale billeder og budskaber, som teksten skal kreere (s. 107). Derfor har vi benyttet os af billedmæssige virkemidler for dels at give blikfang men også for at formidle et budskab, der kan virke relativt abstrakt – at skabe struktur i sin hverdag – til nogle håndgribelige implementerbare råd, som kan fremme bedre struktur i hverdagen.

Vi anvender endvidere humor som et indirekte formidlingsgreb, både hvad angår grafisk opsætning og tekst. Undersøgelser viser, at humor er et gavnligt værktøj i formidling, idet det skaber en forbindelse mellem mennesker, forstærker kommunikatorens karisma, ligesom det understøtter modtagerens villighed til at ændre adfærd (Reece, 2014), hvor særligt sidstnævnte er kerneformålet i vores kampagne. I kampagnen benytter vi os af en parafrasering af Sundhedsstyrelsens kampagne om smitteforebyggelse (Sundhedsstyrelsens kampagne er indsat nedenfor som reference) – således har vi omformuleret denne velkendte kampagne til i stedet at omhandle råd til at forebygge mistrivsel. Vi har i teksten haft fokus på at anvende et mundret og tilgængeligt sprog, hvor vi formidler nogle relativt kvantitativt tunge resultater på forenklet vis – og netop et forenklet sprogbrug, benævner Jensen også som en “vigtig dåseåbner” i faglig formidling, det vil sige lettere for modtageren at afkode og begribe (Jensen, 2001, s. 150). Desuden har vi haft fokus på at nå studerende i øjenhøjde ved at inddrage eksempler, som de kender fra deres hverdag, herunder virtuelle “brætspilsaftener med vennerne” og “LAN-parties”. Som nævnt har vi haft fokus på at promovere fællesskabsfølelse mellem studerende og deres universitet og fremhæve RUC’s rolle som en aktør i at forebygge mistrivsel blandt studerende, hvorfor kampagnens slogan er “Vi er her stadig”.

Forebyg smitte

Ny coronavirus spreder sig typisk på steder med mange mennesker bl.a. via håndtryk og små dråber fra hoste og nys.
Beskyt dig selv og andre med disse gode råd.

Gå i selvisolation, hvis du har symptomer, er testet positiv eller er nær kontakt til en smittet

Vask dine hænder tit eller brug håndsprit

Host eller nys i dit ærme

Undgå håndtryk, kindkys og kram – begræns den fysiske kontakt

Vær opmærksom på rengøring

Hold afstand og bed andre om at tage hensyn

09.10.2020

coronasmitte.dk

sst.dk/corona

Sundhedsstyrelsens kampagne "Forebyg smitte" (Sundhedsstyrelsen, 2020)

Forebyg mistrivsel under anden bølge

Mange studerende har haft det svært under coronakrisen. Her er en række forslag til, hvordan du kan undgå mistrivsel i anden bølge ved at skabe gode rammer for hverdagen.

Forskning viser, at det har en stor betydning for trivslen, om du får skabt struktur i din hverdag. Lav en plan for dagen - sæt uret til samme tid hver dag, afsæt tid til frokost, pauser og studielæsning.

Udnyt din garderobe. Det kan hjælpe dig med at sætte hverdagen derhjemme i system: Tag jakkesættet på til studiejobbet, sweateren på til gruppemødet og stiletterne til de virtuelle brætspilaftener.

Variér hvor du arbejder, selvom du kun har et rum - hav kontorstolen klar til forelæsningsen, tag gamer-stolen frem til det virtuelle LAN-party og gem sofaen til eftermiddagsluren. Det skaber en fysisk opdeling.

Husk en pause fra computeren: Tag din TEAMS-forelæsning i ørene, imens du går en tur eller hiv skriveblokken frem, når du brainstormer til eksamensopgaven.

Gør gruppemøderne til virtuelle eller til fysiske walk'n'talks, når dine øjne er firkantede efter gruppemøder bag skærmen - så er det ikke alt, der foregår på én computer.

Det vigtigste er først og fremmest dit mentale helbred og ikke eksaminer og arbejdsopgaver på studiejobbet. Træk stikket ud, sluk telefonen, gå en tur eller ring din ven op til en snak.

Forebyg mistrivsel under anden bølge

Mange studerende har haft det svært under coronakrisen. Her er en række forslag til, hvordan du kan undgå mistrivsel i anden bølge ved at skabe gode rammer for hverdagen.

Forskning viser, at det har en stor betydning for trivslen, om du får skabt struktur i din hverdag. Lav en plan for dagen - sæt uret til samme tid hver dag, afsæt tid til frokost, pauser og studielæsning.

Udnyt din garderobe. Det kan hjælpe dig med at sætte hverdagen derhjemme i system: tag jakkesættet på til studiejobbet, sweateren på til gruppemødet og stiletterne til de virtuelle brætspilaftener.

Variér hvor du arbejder, selvom du kun har et rum - hav kontorstolen klar til forelæsningen, tag gamer-stolen frem til det virtuelle LAN-party og gem sofaen til eftermiddagsluren. Det skaber en fysisk opdeling.

Husk en pause fra computeren: Tag din TEAMS-forelæsning i ørene, imens du går en tur eller hiv skriveblokken frem, når du brainstormer til eksamensopgaven.

Gør gruppemøderne til virtuelle eller til fysiske walk'n'talks, når dine øjne er firkantede efter gruppemøder bag skærmen - så er det ikke alt, der foregår på én computer.

Det vigtigste er først og fremmest dit mentale helbred og ikke eksaminer og arbejdsopgaver på studiejobbet. Træk stikket ud, sluk telefonen, gå en tur eller ring din ven op til en snak.

Forebyg mistrivsel under anden bølge

Udnyt din garderobe. Det kan
hjælpe dig med at sætte
hverdagen derhjemme i system:
tag jakkesættet på til studiejobbet,
sweateren på til gruppemødet og
stiletterne til de virtuelle
brætspilaftener.

Vi er her stadig ♥

11. Litteraturliste

- Abbott, A. (2004). *Methods of Discovery: Heuristics for the Social Sciences* (Contemporary societies). London: W. W. Norton & Company
- Akkerman, J., Richardson, J., & Kraimer, M. (2020). The Covid-19 Crisis as a Career Shock: Implications for Careers and Vocational Behavior. *Journal of vocational behavior*, 119(1), 1-5
- Altinget (2020) *Forskere: Forskelle i studerendes livsvilkår træder frem under coronakrisen*. Lokaliseret 9.12.2020 på <https://bit.ly/37vXaNo>
- Aucejo, E. M., French, J., Araya, M. P. U., & Zafar, B. (2020) The impact of COVID-19 on student experiences and expectations: Evidence from a survey. *Journal of public economics*, 1(191)
- Avni-Babad, D. (2011). Routine and feelings of safety, confidence, and well-being. *British Journal of Psychology*, 102, 223-244
- Bourdieu, P. (1986). *The Forms of Capital*. Lokaliseret 18.12.2020 på <https://bit.ly/2t7aQwh>
- Bourdieu, P. (1994) *In Other Words: Essays Toward a Reflexive Sociology*. Cambridge: Polity Press
- Bourdieu, P. (1996) *The Rules of Art*. Cambridge: Polity Press
- Bourdieu, P. (1999). *Den Maskuline Dominans*. København: Tiderne Skifter
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology*. Oxford: Polity Press
- Caillaud, S., & Flick, U (2017). Focus Groups in Triangulation Contexts. I: Barbour, R., & Morgan, D. (Red.). *A New Era in Focus Group Research*. (s. 155-177) London: Palgrave Macmillan
- DataReportal (2020) *Digital 2020: July Global Statshot*. Lokaliseret 16.12.2020 på <https://bit.ly/2LBy4nx>
- Dawson, J. (2017). Methodological assumptions, reliability and validity. I: Dawson, J. (Red.) *Analysing quantitative survey data for business and management students* (s. 11-20). London: SAGE Publications Ltd.
- Egmont Fonden (2020) *Ungdom på pause – unges liv og læring i en coronatid*. Lokaliseret 9.12.2020 på <https://bit.ly/3a2rcd>
- Elmer, T., Mephram, K., & Stadtfeld, C. (2020) Students under lockdown: Comparisons of students' social networks and mental health before and during the COVID-19 crisis in Switzerland. *PLoS one* 15(7)

- ESS Round 6: *European Social Survey Round 6 Data* (2012). Data file edition 2.4. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC.
doi:10.21338/NSD-ESS6-2012.
- ESS Round 7: *European Social Survey Round 7 Data* (2014). Data file edition 2.2. NSD - Norwegian Centre for Research Data, Norway – Data Archive and distributor of ESS data for ESS ERIC.
doi:10.21338/NSD-ESS7-2014.
- Fogle, N. (2009) *Social Space and Physical Space: Pierre Bourdieu's Field Theory as a Model for the Social Dynamics of the Built Environment* (Identifier 13167) [Ph.d-afhandling, Temple University]. Temple University Libraries
- Frederiksen, M. (2014). Mixed Methods-forskning – fra praksis til teori. I Frederiksen, M., Gundelach, P., & Nielsen, R. S. (Red). *Mixed Methods-forskning: Principper og praksis* (s. 9-34). København: Hans Reitzels Forlag.
- Granovetter, M. S. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380
- Grenfell, M. (2014). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*. Durham: Taylor & Francis Group.
- Hansen, K. M., Lolle, H. & Klemmesen, R. (2012). Lineær regressions (OLS) I: Andersen, L. B., Hansen, K. B., & Klemmensen, R. (Red.) *Metoder i Statskundskab* (s. 384-400). København: Hans Reitzels Forlag.
- Harrits, G. S., Pedersen, C. S., & Halkier, B. (2012) Indsamling af interviewdata. I: Andersen, L. B., Hansen, K. B., & Klemmensen, R. (Red.) *Metoder i Statskundskab* (s. 144-172). København: Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, L. B. (2001) *Den sproglige dåseåbner – om at formidle faglig viden forståelse*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*, 33(7), 14–26
- Jävinen, M. (2013) Bourdieu. I Andersen, H., & Kaspersen, L. B. (Red.), *Klassisk og Moderne Samfundsteori* (s. 365-386). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kuckartz, U. (2014). *Qualitative Text Analysis, A Guide to Methods, Practice and Using Software*. London: SAGE Publications.
- Københavns Universitet (u. å) *Hvordan har nedlukningen af Danmark påvirket unges livskvalitet?* Lokaliseret 9.12.2020 på <https://bit.ly/37vyT9S>

- Ludwig, F. M. (1997) How routine facilitates wellbeing in older women. *Occupational Therapy International*, 4(3), 215-230
- Magnussen, E. & Marecek, J. (2015) *Doing Interview-Based Qualitative Research: A Learner's Guide*. New York: Cambridge University Press
- Matthäus, S. (2017) Towards the Role of Self, Worth, and Feelings in (Re-)Producing Social Dominance. Explicating Pierre Bourdieu's Implicit Theory of Affect. *Historical social research* 42(4), s. 75–92.
- May, V. (2011) Self, Belonging and Social Change. *Sociology (Oxford)*, 45(3), 363-378
- Nehls, K. Smith, B. D., & Schneider, H. A. (2015) Video-Conferencing Interviews in Qualitative Research. I: Hai-Jew, S. (Red.) *Enhancing Qualitative and Mixed Methods Research with Technology* (s. 140-158). Hershey: Information Science Reference
- Petersen, M. B. (2012) Indekskonstruktion. I: Andersen, L. B., Hansen, K. B., & Klemmensen, R. (Red.) *Metoder i Statskundskab* (s. 401-421). København: Hans Reitzels Forlag.
- Politiken (2020). *Debat: Mink-gate: Måske var den ulovlige ordre lovlig?* Lokaliseret 16.12.2020 på <https://bit.ly/38d8MUC>
- Ragowka, A. M., Kusnierz, C., & Bokszczanin, A. (2020) Examining Anxiety, Life Satisfaction, General Health, Stress and Coping Styles During COVID-19 Pandemic in Polish Sample of University Students. *Psychology Research and Behavior Management*, 13(1), 797-811
- Recchi, E., Ferragina, E., Helmeid, Pauly, S., Safi, M., Sauger, N., & Schradie, J. (2020) *The "Eye of the Hurricane" Paradox: An Unexpected and Unequal Rise of Well-Being During the Covid-19 Lockdown in France*. SciencesPo
- Recchi, E., Ferragina, E., Helmeid, Pauly, S., Safi, M., Sauger, N., & Schradie, J. (2020) *Lockdown for All, Hardship for Some. Insights from the First Wave of the CoCo Project*. SciencesPo
- Reece, B. (2014) Putting the Ha! In Aha!: Humor as a Tool for Effective Communication. *Master of Applied Positive Psychology (MAPP) Capstone Projects*, 58, 2-54
- Reich, J. W., & Williams, J. (2003) Exploring the Properties of Habits and Routines in Daily Life. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 23(2), 48-56
- Roskilde Universitet (u.å.) *Om Roskilde Universitet*. Lokaliseret 16.12.202 på <https://bit.ly/34mwKM3>

- Scherg, R. H. & Ejrnæs, A. (2020) De utryghedsmæssige konsekvenser af udsathed for kriminalitet i Danmark. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 107(1), 41-66
- Strand, M., & Lizardo, O. (2017) The Hysteresis Effect: Theorizing Mismatch in Action. *Journey for the theory of social behavior*, 47(2), 164-194
- Sundhedsstyrelsen (2020) *Forebyg smitte*. Lokaliseret 18.12.2020 på <https://bit.ly/3haaV7H>
- Wilken, L. (2011) *Bourdieu for begyndere*. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Woodridge, J. M. (2009). Advanced Panel Data Methods. I: Woodridge, J.M. (Red.) *Introductory Economics. A Modern Approach* (s. 481-496) (4. udg.). S.I: South-Western Cengage Learning